

ไม่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525)

- งานที่ศึกษาชื่อปีทั้งสิบสอง (Gedney 1982)

ค. การศึกษาเรื่องการแปรของภาษาตามปัจจัยทางด้านสังคม

- งานที่ศึกษาการแปรทางด้านเสียง (เพ็ญพร 2525; รัชนี 2526; Hudak 1993)

- การแปรทางด้านคำ (จินตนา 2529; สุวัฒนาและกันทิมา 2536; สุกรา 2537; อัญชลี 2531; อุทัยวรรณ 2526; Punthong 1979)

- ทิศทาง แนวทาง วิธีการศึกษา

ก. การศึกษาที่เกี่ยวกับการใช้ภาษา

- งานที่ศึกษาคำสรรพนาม คำเรียกญาติ

ผู้วิจัยศึกษาจากคำสรรพนามและคำเรียกญาติที่ปรากฏในภาษานั้น ๆ แหล่งของข้อมูลมีลักษณะแตกต่างกัน แล้วแต่งานแต่ละชิ้น กล่าวคือ ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาอาจจะมาจากผู้บอกภาษาหนึ่งคน (Gething 1976) อาจจะมาจากนิทานเรื่องเล่า (Hartmann 1994) หรือวรรณกรรม (Compton 1992) อาจจะมาจากการสังเกตการณ์ (Compton 1994) อย่างไรก็ตาม งานบางชิ้นก็มิได้ระบุอย่างแจ่มชัดว่าได้ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาอย่างไร โดยอาจจะพบว่า "เป็นผลสืบเนื่องมาจากการไปศึกษาภาษาถิ่น" (วิไลวรรณ 2520: คำนำ) เป็นต้น

- งานที่ศึกษาการสับเปลี่ยนภาษา (Natboon 1993) ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บข้อมูลภาคสนามด้วยตนเอง

- งานที่ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อภาษา/ผู้พูด ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บข้อมูลภาคสนามด้วยตนเองเช่นกัน โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูล matched-guise technique และแบบสอบถาม (Palikupt 1983 ; Bayard 1995)

ข. การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับภาษาและวัฒนธรรม

- งานที่ศึกษาชื่อและความหมาย

1) ชื่อและความหมายของหมู่บ้านและตำบล

งานวิจัยที่ศึกษาเรื่องนี้เก็บข้อมูลจากภาคสนาม คือ ผู้วิจัยเดินทางไปศึกษารวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และได้ใช้ข้อมูลจากเอกสารทางราชการ งานบางชิ้นได้สัมภาษณ์ผู้บอกภาษาซึ่งเป็นคนในท้องถิ่นและมีอายุเพื่อประกอบการวิเคราะห์ (โถมสุภางค์ 2535; ปราณี 2535; Kullavanijaya 1996, 1997) ส่วนงานอีกชิ้น (ไพฑูรย์ 2537) ศึกษาจากชื่อหมู่บ้านที่ปรากฏในแผนที่ของกรมแผนที่ทหารและสุ่มพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์คนในท้องถิ่น

2) ชื่อและความหมายของชาวล้านนา

ศึกษาจากชื่อจริง ชื่อเรียก และชื่อสร้อยของชาวล้านนา (จรรยาศรี 2535 อ้างใน สมทรง, สุจริตลักษณ์ และโสภณา 2540 : 254))

- งานศึกษาคำเรียกสี

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลภาคสนามด้วยตนเองโดยใช้แผ่นสีเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้บอกภาษาให้คำเรียกสี (อมรา 2538)

- งานที่ศึกษาวัฒนธรรมจากภาษาในผญาและภาษิต

ในเรื่องผญา ผู้วิจัยใช้ผญาเป็นข้อมูลในการศึกษา (สมปอง 2530) ส่วนภาษิต ผู้วิจัยใช้ภาษิตซึ่งเป็นมุขปาฐะเป็นข้อมูล รวมทั้งได้เก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาในพื้นที่ (พรสวรรค์ 2532)

- งานที่ศึกษาข้อปทัสถ์สิบสองในภาษาแสก

ผู้ที่ศึกษาได้เก็บข้อมูลภาคสนามด้วยตนเอง ข้อมูลได้จากผู้บอกภาษา (Gedney 1982)

- ค. การศึกษาเรื่องการแปรของภาษาตามปัจจัยทางด้านสังคม

งานที่ศึกษาการแปรทางด้านเสียงหรือด้านคำตามปัจจัยสังคม งานทุกชิ้นที่พบ ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บข้อมูลภาคสนามด้วยตนเอง (เช่น สุกรา 2537) ส่วน Huduk (1993) กล่าวถึงงานของ William J. Gedney ที่ได้พรรณนาการแปรของเสียงในภาษาแสกตามอายุของผู้พูด

● ประเด็น คำถามหลัก

- ก. การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา

- งานที่ศึกษาคำสรรพนาม คำเรียกญาติ

งานส่วนใหญ่ต้องการแสดงให้เห็นว่าคำสรรพนามและคำเรียกญาติสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง รวมทั้งบุคคลที่สาม นอกจากนี้ งานที่ศึกษาคำเรียกญาติต้องการแสดงให้เห็นว่าคำเรียกญาติสามารถบ่งบอกลักษณะโครงสร้างของครอบครัว (Prasithrathsint 1996a) และเปรียบเทียบระหว่างคำเรียกญาติในภาษาจ้วงและภาษาไทย (ibid)

- งานที่ศึกษาการสับเปลี่ยนภาษา

งานชิ้นนี้ (Natboon 1993) ต้องการศึกษาสัมพันธะระหว่างการสับเปลี่ยนภาษาของภาษาไทย-เชียงใหม่ กับ ตัวแปรทางสังคม ซึ่งได้เลือกศึกษา อายุ เพศ อาชีพ รูปแบบภาษา คู่สนทนา สถานที่ และหัวข้อสนทนา

- งานที่ศึกษาทัศนคติของชุมชนที่มีต่อภาษา/ผู้พูดภาษา

เป็นงานที่ต้องการศึกษาทัศนคติที่มีต่อภาษาถิ่น/ผู้พูดภาษาถิ่นของตนเองและต่อภาษาถิ่น/ผู้พูดภาษาถิ่นอื่นอื่นหนึ่ง กล่าวคือ ภาษาถิ่นกลางกับภาษาถิ่นอีสาน (Palikupt 1983) และภาษาถิ่นกลางกับภาษาถิ่นเหนือ (Nakaco 1989 (อ้างในสมทรง, สุจิตลักษณ์และโสภณา 2540 : 251; Bayard 1993)

- ข. การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับภาษาและวัฒนธรรม

- งานที่ศึกษาชื่อและความหมาย

1) ชื่อและความหมายของหมู่บ้านและตำบล

งานที่ศึกษาต้องการทราบความหมายและวิธีการตั้งชื่อหมู่บ้านและตำบล รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างชื่อหมู่บ้านกับสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ของชุมชน (โถมสุภางศ์ 2535, ปราณี 2535, ไพฑูรย์ 2537; Kullavanijaya 1996, 1997) นอกจากนี้ ต้องการเปรียบเทียบลักษณะการตั้งชื่อหมู่บ้านระหว่างชาวจ้วงและชาวไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (ปราณี 2535; Kullavanijaya 1996, 1997)

2) ชื่อและความหมายของชาวล้านนา

ประเด็นสำคัญที่ศึกษาในงานนี้ได้แก่ ประการแรก ภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อว่าเป็นคำเมือง บาลีหรือสันสกฤต ประการที่สอง ลักษณะโครงสร้างทางภาษา และประการสุดท้าย ความหมายของชื่อ (จรรยาศรี 2535 อ้างในสมทรง, สุจิตลักษณ์และโสภณา 2540 : 254)

- งานศึกษาคำเรียกสี

งานที่ศึกษาต้องการวิเคราะห์ความหมายและระบบของคำเรียกสี และเปรียบเทียบระบบคำเรียกสีระหว่างชาวจ้วงและชาวไทย (อมรา 2538; Prasithrathsint 1996b, 1996c) รวมทั้งต้องการแสดงให้เห็นว่าวิวัฒนาการลำดับสีในระบอบที่หกที่ได้มีการเสนอมาคงจะได้มีการพิจารณาทบทวนใหม่ถ้าหากพิจารณาจากข้อมูลภาษาจ้วงและภาษาไทย

- งานที่ศึกษาวัฒนธรรมจากภาษาในผญาและภาษิต

ในเรื่องของผญา ผู้วิจัยต้องการศึกษาวัฒนธรรมอีสานในด้านต่าง ๆ ดังนี้ เอกลักษณ์ทางด้านภาษา นิสัยของชาวอีสาน ศิลปะการสร้างคำและการจำแนกคำ และสภาพชีวิตและสังคม (สมปอง 2530) ส่วนในเรื่องของภาษิต ผู้วิจัยมีความประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบภาษิตล้านนากับภาษิตอีสาน (พรสวรรค์ 2532)

- งานที่ศึกษาชื่อปีทั้งสิบสองในภาษาแสก

งานที่ศึกษาเปรียบเทียบชื่อปีทั้งสิบสองในภาษาแสก กับภาษาไทอื่น ๆ ได้แก่ ไทย ไทใหญ่ ย้อยและปุย (Gedney 1982)

ค. การศึกษาเรื่องการแปรของภาษาตามปัจจัยทางด้านสังคม

- การแปรทางด้านเสียง

- การแปรทางด้านคำ

งานเกือบทั้งหมดที่ได้ศึกษาเป็นการเปรียบเทียบเสียง/ระบบเสียง และการใช้คำศัพท์ ซึ่งแตกต่างกันไปตามกลุ่มอายุของผู้พูด ยกเว้นงานของ เพ็ญพร (2525) ที่ได้ใช้วิธีการทางภาษาศาสตร์สังคมศึกษาการแปรของเสียงตามปัจจัยสังคมมากกว่าอายุ คือ เพศ อายุ การศึกษา ถิ่นที่อยู่ และปัจจัยภายนอก

● ขอบเขต ความลุ่มลึก

ก. การศึกษาที่เกี่ยวกับการใช้ภาษา

- งานที่ศึกษาคำสรรพนาม คำเรียกญาติ

ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในเชิงพรรณนา กล่าวคือ ผู้วิจัยบรรยายบันทึกข้อมูลว่าได้พบคำสรรพนามและคำเรียกญาติอะไรบ้าง การกล่าวถึงคำสรรพนามในลักษณะนี้เป็นส่วนหนึ่งของการพรรณนาภาษาทั้งระบบ (เช่น วิไลวรรณ 2518, 2519, 2520; Dabai 1990; Junru 1990; Liang 1990a, 1990b) อย่างไรก็ตาม มีงานหลายชิ้นที่ได้ศึกษาวิเคราะห์มากขึ้นนอกเหนือจากเป็นเพียงการพรรณนา เช่น งานของ Gething (1976) แม้ว่าข้อมูลจะได้จากผู้บอกภาษาเพียงหนึ่งคนแต่ก็ได้วิเคราะห์คำสรรพนามภาษาลาวเวียงจันทน์โดยใช้บรรทัดฐานที่เรียกว่า "significational features" งานของ Compton (1992) และ Hartmann (1994) ได้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยเสนอออกมาเป็นสถิติตัวเลขการใช้คำสรรพนามในภาษาเขียนภาษาลาวและคำสรรพนามในนิทานเรื่องเล่าภาษาไทยคำในลาว ตามลำดับ ส่วน Compton (1994) แม้ว่าจะเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสังเกตการณ์ แต่ในด้านการวิเคราะห์ได้แสดงให้เห็นกฎในการเลือกคำสรรพนามในภาษาพูดภาษาลาว รวมทั้งได้เสนอแผนภูมิประกอบ สุริย์ เพ็งสมบัติ (Pongsombat 1990) ได้ศึกษาคำสรรพนามในภาษาไทยช่องที่จังหวัดนครปฐมด้วยการสุ่มตัวอย่างและสัมภาษณ์เจ้าของภาษาซึ่งประกอบด้วยพระภิกษุและสามเณร เฉพาะสามเณรสุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 75 คนจำแนกตามอาชีพ (อาชีพ/ระดับการศึกษา) สามกลุ่ม และยังสัมภาษณ์ชาวไทยเชื้อสายไทยและจีนที่ติดต่อสื่อสารกับไทยช่อง ในเรื่องของคำเรียกญาติ ผู้วิจัย (Prasithrathsint 1996a) ได้เจตนาศึกษาคำเรียกญาติโดยตรง โดยไม่ศึกษาจากการสังเกตการณ์หรือการ

สัมภาษณ์ ทั้งนี้เนื่องจากต้องการเป็นไปตามหลักการของ “ethnoscience” หรือ “ethnosemantic” เพื่อให้เข้าใจโลกทัศน์ของชาวจังหวัดและไทยในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับเครือญาติ

- งานที่ศึกษาการสับเปลี่ยนภาษา

งานชิ้นนี้ (Natboon 1993) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสับเปลี่ยนภาษาไทย-เชียงใหม่กับ ตัวแปรทางสังคม ได้แก่ อายุ เพศ อาชีพ รูปแบบภาษา คู่สนทนา สถานที่ และ หัวข้อสนทนา ข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์และอัดบันทึกเสียงกลุ่มตัวอย่าง 160 คน จำแนกออกเป็น 8 กลุ่มย่อย ตามกลุ่มอายุสองกลุ่ม และสถานที่สี่ประเภท กลุ่มย่อยละ 20 คน ในการวิเคราะห์ได้ใช้ค่าสถิติด้วย

- งานที่ศึกษาทัศนคติของชุมชนที่มีต่อภาษา/ผู้พูด

งานของ ดิฏฐ์ ปาลิคุปต์ Palikupt (1983) ต้องการศึกษาทัศนคติที่มีต่อภาษาถิ่น/ผู้พูดของตนเองและต่อภาษาถิ่น/ผู้พูดอีกถิ่นหนึ่ง กล่าวคือ ภาษาถิ่นกลางกับภาษาถิ่นอีสาน ได้แก่ ขอนแก่น อุบลราชธานี สกลนคร และเลย ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาปีที่หนึ่งที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น 137 คน และที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 60 คน โดยประมาณครึ่งหนึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่พูดภาษากลางเพียงภาษาเดียว ส่วนอีกครึ่งพูดได้ทั้งสองภาษาถิ่น สำหรับงานอื่นๆที่ศึกษาทัศนคติที่มีต่อภาษาถิ่นกลางกับภาษาถิ่นเหนือ ได้แก่ แพร่ ลำปาง เชียงราย และเชียงใหม่ (Nakao 1989) หรือภาษาถิ่นกลางกับภาษาเชียงใหม่เท่านั้น (Bayard 1995) กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาของ Bayard (1995) ประกอบด้วยผู้ฟังเสียงกระตั้น 62 คน ในจำนวนนี้ 28 คนเป็นผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ อายุ 21-37 ปี ส่วนอีก 34 คนเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมปลายของโรงเรียนแห่งหนึ่งในเชียงใหม่ อายุ 16-19 ปี

ข. การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับภาษาและวัฒนธรรม

- งานที่ศึกษาชื่อและความหมาย

ชื่อและความหมายของหมู่บ้านและตำบล

โถมสุภาวงศ์ ทองปลิว (2535) ได้ศึกษาวิเคราะห์ชื่อหมู่บ้าน 117 หมู่บ้าน และตำบล 13 ตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดเลย อย่างละเอียด นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้สอบถามจากผู้บอกภาษานาน 240 คน ส่วนปราณี กุลละวณิชย์ (ปราณี 2535; Kullavanijaya 1996, 1997) ได้เดินทางเก็บข้อมูลภาคสนามในมณฑลกว่างสี ประเทศจีน ข้อมูลที่ศึกษาประกอบด้วยชื่อหมู่บ้านจ้วงเหนือและจ้วงใต้ 415 ชื่อ จากท้องถิ่น 7 ท้องถิ่น คือ เทียนเอ้อ ซือหลิน ตงหลัน นาโพ หลงโจว หนิงหมิง และ หลงฮาน ในขณะเดียวกันได้ศึกษาชื่อและความหมายของหมู่บ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนของไทย ข้อมูลที่ศึกษาประกอบด้วยชื่อหมู่บ้านของกระทรวงมหาดไทยในสี่จังหวัด คือ เลย หนองคาย นครพนม และอุดรธานี รวมทั้งสิ้น 3,977 หมู่บ้าน ผู้วิจัยได้ศึกษาเปรียบเทียบวิเคราะห์ชื่อในแง่โครงสร้างคำและความหมาย รวมทั้งได้เสนอผลการวิเคราะห์ออกมาเป็นคำร้อยละ ไพฑูรย์ ปิยะปกรณ์ (2537) ศึกษาทั่วไป (generic names) ซึ่งเป็นส่วนประกอบของภูมินามหรือนามเรียกสถานที่ (place name หรือ toponyms) ของชื่อหมู่บ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 21,836 หมู่บ้าน ได้เสนอผลการศึกษาออกมาในรูปค่าดัชนี R (R Index)

- งานศึกษาคำเรียกสี

ผู้วิจัยคำเรียกสีในภาษาจ้วงและภาษาไทย (อมรา 2538; Prasithrathsint 1996b, 1996c) ได้เก็บข้อมูลภาษาจ้วงภาคสนามด้วยตนเองโดยใช้แผ่นสีเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้บอกภาษาให้คำเรียกสี เลือกจุดเก็บข้อมูลหกจุด จำแนกเป็น (ก) ท้องถิ่นจ้วงจว๋อ เกียนตง ทานตาน เตอเป่า ท้องถิ่นละจู้ และ (ข) ท้องถิ่นหยงหนิง

สองจุด คือ อู่ตางหยงหนิง และ ซินเจียงหยงหนิง เก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาจุดละหนึ่งคน ส่วนข้อมูลภาษาไทยประกอบด้วย ภาษาไทยกรุงเทพฯ ไทยถิ่นเหนือ ไทยถิ่นอีสาน และไทยถิ่นใต้ ผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้เก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จำนวนสีและชื่อเรียก รวมทั้งได้นำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นแผนภูมิและตาราง

- งานที่ศึกษาวัฒนธรรมจากภาษาในผญาและภาษิต

ในเรื่องของผญา ผู้วิจัยรวบรวมผญาจากบ้านหนองเรือ ตำบลสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร จำแนกเนื้อหาผญาออกเป็นผญาภาษิต ผญาคำบังเพย ผญาอวยพร และผญาเกี่ยว นอกจากนี้ยังได้จำแนกรูปแบบผญาออกเป็นผญาสัมผัสต่อเนื่อง ผญาที่ไร้สัมผัสต่อเนื่อง และผสมผสาน (สมปอง 2530) ส่วนในเรื่องของภาษิต ผู้วิจัยเปรียบเทียบภาษิตสำนวนจากตำบลทานตะวัน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย กับภาษิตอีสานจากตำบลกุดป่อง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย จำนวนภาษิตที่ใช้ในการเปรียบเทียบมี 517 บท แบ่งเป็นภาษิตสำนวน 267 บท และภาษิตอีสาน 250 บท ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบและจำแนกตามหน้าที่ได้ 15 หมวด (พรสวรรค์ 2532)

- งานที่ศึกษาชื่อปีทั้งสิบสองในภาษาแสก

ผู้วิจัยได้ข้อมูลภาคสนามจากผู้บอกภาษาอายุมากสองคนและได้ศึกษาในเชิงพรรณนาเปรียบเทียบ กับภาษาไทยอื่น ๆ ได้แก่ ภาษาไทย ไทใหญ่ ย่อย และปู้ยี่ (Gedney 1982)

ค. การศึกษาเรื่องการแปรของภาษาตามปัจจัยทางด้านสังคม

- การแปรทางด้านเสียง

- การแปรทางด้านคำ

งานเกือบทั้งหมดเป็นการพรรณนาเปรียบเทียบเสียง/ระบบเสียง และการใช้คำศัพท์ ซึ่งแตกต่างกันไปตามกลุ่มอายุของผู้พูด งานบางชิ้นมีการใช้คำร้อยละประกอบ (เช่น สุภรา 2537; จินตนา 2539) ยกเว้นงานของ เท็ดเดอร์ (2525) ที่ได้ใช้วิธีการทางภาษาศาสตร์สังคมศึกษาการแปรของเสียงตามปัจจัยสังคมมากกว่าอายุ คือ เพศ อายุ การศึกษา ถิ่นที่อยู่ และปัจจัยภายนอก โดยมีการใช้คำสถิติในการศึกษา

● สาระข้อค้นพบที่สำคัญๆ

ก. การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา

- งานที่ศึกษาคำสรรพนาม คำเรียกญาติ

ลักษณะทั่วไปและการเลือกใช้คำสรรพนามและคำเรียกญาติในภาษานั้นๆ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง รวมทั้งบุคคลที่สาม นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยทางสังคมที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการเลือกใช้คำสรรพนามไม่ว่าจะเป็น เพศ อายุ อาชีพ ตำแหน่งหน้าที่การงาน ศาสนา ความสัมพันธ์ทางเครือญาติหรือสมาชิกในครอบครัว เชื้อชาติ ความเป็นเพื่อน (Pengsombat 1990) ผลการวิเคราะห์ของ Crompton (1994) ได้แสดงให้เห็นว่าการใช้คำสรรพนามมีเรื่องของกฎการเลือกใช้ด้วยซึ่งสามารถแสดงได้ด้วยแผนภูมิ ส่วนงานที่ศึกษาคำเรียกญาติ (Prasithrathsint 1996a) พบว่าคำเรียกญาติในภาษาจ้วงและภาษาไทยไม่มีความแตกต่างในเรื่องของมิติการใช้แม้ว่าในรายละเอียดบางประการอาจเห็นความแตกต่างบ้าง นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ยังพบว่าภาษาจ้วงต่างๆ เองมีการใช้คำเรียกญาติแตกต่างกัน

- งานที่ศึกษาการสับเปลี่ยนภาษา

ผลการศึกษา (Natboon 1993) พบว่าการสับเปลี่ยนภาษาไทย-เชียงใหม่ จะเกิดกับคู่สนทนาที่พูดภาษาไทยมากกว่าที่พูดภาษาเชียงใหม่ จะเกิดกับที่ทำงานและโรงเรียนมากกว่าที่บ้าน จะเกิดกับหัวข้อสนทนาในเรื่องที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันมากกว่าเรื่องอื่น ๆ และจะเกิดกับนักเรียนและผู้ที่ได้รับการศึกษามากกว่าบุคคลอื่น ๆ

- งานที่ศึกษาทัศนคติของชุมชนที่มีต่อภาษา/ผู้พูดภาษา

ดิยุ ปาลิคุปต์ (Palikupt 1983) พบว่าผู้พูดภาษาไทยถิ่นอีสานมีทัศนคติที่ดีต่อภาษาถิ่นอีสานและต่อผู้ที่พูดภาษาถิ่นอีสาน ส่วนผู้พูดภาษาไทยกลางที่มีทัศนคติที่ดีต่อภาษาไทยกลางแต่มีทัศนคติในทางตรงกันข้ามกับภาษาไทยถิ่นอีสาน ผลการศึกษ่อีกชิ้นหนึ่ง (Nakaeo 1989 (อ้างใน สมทรง สุจริตลักษณ์ และโสภนา 2540:251)) พบว่าผู้พูดภาษาไทยกลางตระหนักถึงสถานะทางการศึกษา สังคม และเศรษฐกิจ ที่มีผลต่อทัศนคติที่มีต่อภาษาไทยกลาง ส่วนภาษาไทยถิ่นเหนือให้ความรู้สึกทางด้านทัศนคติไปในทางที่เป็นมิตร จริงใจ และเชื่อถือได้ ส่วนผลการศึกษาของ Bayard (1993) พบว่าสำเนียงเป็นตัวแปรสำคัญมากกว่าเพศของผู้พูด ผลการวิเคราะห์พบว่าผู้ประเมินที่เป็นชาวเชียงใหม่มีทัศนคติที่ดีต่อผู้พูดที่พูดภาษาไทยกลางด้วยสำเนียงธรรมดา แต่มีทัศนคติในทางตรงกันข้ามกับผู้พูดที่พูดภาษาไทยกลางด้วยสำเนียงมาตรฐาน (เช่น ออกเสียง /ร/ ชัดเจน) ส่วนผู้ประเมินที่เป็นคนกรุงเทพฯ ให้ผลการประเมินตรงข้ามกับผู้ประเมินที่เป็นชาวเชียงใหม่

ข. การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับภาษาและวัฒนธรรม

- งานที่ศึกษาชื่อและความหมาย

1) ชื่อและความหมายของหมู่บ้านและตำบล

ผลการวิจัยพบว่าชื่อหมู่บ้านและตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดเลย สัมพันธ์กับสภาพชีวิตสังคมและสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ เป็นชื่อที่ตั้งตามความเชื่อ ทรัพยากรธรรมชาติ การประกอบอาชีพ และทำเลที่ตั้ง (โฉมสุภางศ์ 2535) ส่วนผลการวิจัยชื่อหมู่บ้านของชาวจังหวัดและชาวไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (ปรางค์ 2535, Kullavanijaya 1996, 1997) พบว่ามีวิธีการตั้งชื่อเหมือนกัน คือใช้คำสองคำเป็นส่วนใหญ่ โดยคำหลังขยายความหมายของคำหน้า นอกจากนี้ ชื่อหมู่บ้านของทั้งสองกลุ่มตั้งชื่อตามลักษณะการทำมาหากิน คือการทำนา และตามลักษณะภูมิประเทศในท้องถิ่น สำหรับนามทั่วไปของชื่อหมู่บ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ไพฑูริย์ 2537) พบว่านามทั่วไปที่ปรากฏซ้ำ ๆ กันได้ 34 นามหรือ 61.98% ของหมู่บ้านทั้งหมด เช่น หนอง โนน นามทั่วไปของชื่อหมู่บ้านกระจายไปตามบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ การตั้งถิ่นฐานและความหมายของชื่อพิจารณาได้จากที่ดินทำกิน มีแหล่งน้ำ เป็นที่ดอน และป้องกันภัยได้

2) ชื่อและความหมายของชาวล้านนา

ผลการศึกษาพบว่าชื่อสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยม ความเชื่อ และสิ่งแวดล้อมรอบข้างของชาวล้านนาที่มีผลต่อความนึกคิดของคนในสังคมนั้น ๆ แล้วถ่ายทอดออกมาในรูปของภาษา (จรรยา 2535 อ้างในสมทรง, สุจริตลักษณ์และโสภนา 2540 : 254)

- งานศึกษาคำเรียกสี

ผลการศึกษาพบว่าคำเรียกสีในภาษาจ้วงถิ่นต่าง ๆ และภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ มีจำนวนแตกต่างกัน ที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ ภาษาไทยกรุงเทพ (43 คำ) ส่วนที่มากที่สุดคือ ภาษาจ้วงอุ้งยางหยงหนิง (97 คำ) นอกจากนี้

ผลการศึกษาพบว่าทฤษฎีวิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐานในชั้นที่หกซึ่งกำหนดเป็นสีน้ำตาลนั้นควรเป็นเทา/น้ำตาล ไม่ใช่ น้ำตาล เท่านั้น (อมรา 2538; Prasithrathsint 1996b, 1996c)

- งานที่ศึกษาวัฒนธรรมจากภาษาในผญาและภาษิต

ในเรื่องของผญา ผลการวิจัยพบว่าภาษาอีสานมีเอกลักษณ์เฉพาะตนในเรื่องคำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำวิเศษณ์ในเรื่องนิสัยของชาวอีสานพบว่าเป็นบุคคลที่มีมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านและแขกผู้มาเยือน ในด้านการสร้างคำไม่พบว่าแตกต่างจากภาษาไทยกลาง ในเรื่องการจำแนกถ้อยคำสามารถจำแนกได้เป็นสามระดับ คือ ภาษาปาก ภาษากึ่งแบบแผน และภาษาแบบแผน ส่วนสภาพชีวิตและสังคม ผลการศึกษามผญาพบในเรื่องของครอบครัว อาชีพ ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม (สมปอง 2530) ส่วนในเรื่องของภาษิตสำนากับภาษิตอีสาน ผลการวิจัยได้จำแนกและเปรียบเทียบตามหน้าที่ได้ 15 หมวด (พรสวรรค์ 2532)

- งานที่ศึกษาข้อเปรียบเทียบสองในภาษาแสก

ผลการศึกษาเปรียบเทียบข้อเปรียบเทียบสองพบว่าในภาษาแสกเก่าแก่กว่าภาษาไทยใหญ่ ย้อยและปู้ย ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ว่าภาษาแสกได้ข้อเปรียบเทียบสองในช่วงระหว่างอพยพลงมาจากไทและอาจจะใช้ข้อเปรียบเทียบสองที่ได้มาใหม่แทน ส่วนข้อเปรียบเทียบสองที่ปรากฏในภาษาไทยใหญ่ ย้อย และปู้ย อาจจะเกิดขึ้นภายหลังจากที่ภาษาแสกได้แยกตัวออกไป (Gedney 1982)

ค. การศึกษาเรื่องการแปรของภาษาตามปัจจัยทางด้านสังคม

การศึกษาเรื่องการแปรของภาษาตามปัจจัยทางด้านสังคมสามารถจำแนกเป็นการแปรของเสียงและการแปรของคำ งานเกือบทั้งหมดที่ได้ศึกษาได้ผลออกมาเป็นการเปรียบเทียบเสียง/ระบบเสียง และการใช้คำศัพท์ซึ่งแตกต่างกันไปตามกลุ่มอายุของผู้พูด ผลการศึกษาส่วนใหญ่พบว่าภาษากำลังมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น กล่าวคือ ผู้พูดที่มีอายุน้อยกว่านิยมที่จะใช้เสียงหรือคำของภาษาไทยกรุงเทพฯมากกว่าผู้พูดที่มีอายุมากกว่าหรือกล่าวในทางกลับกัน ผู้พูดที่มีอายุมากกว่ายังคงใช้เสียงหรือคำศัพท์ในภาษาของตนมากกว่าผู้พูดที่มีอายุน้อยกว่า (เช่น รัชนี 2525; อัญชลี 2531; สุกรา 2537; จินตนา 2539; Punthong 1979) สำหรับผลการศึกษาของ เพ็ญพร (2525) ที่ได้ใช่วิธีการทางภาษาศาสตร์สังคม พบว่าผู้ที่อายุน้อย ผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเมือง และผู้ที่ได้รับอิทธิพลภายนอกมาก จะมีการเปลี่ยนแปลงมากกว่าผู้ที่มีอายุมาก ผู้ที่อาศัยอยู่ในชนบท และผู้ที่ได้รับอิทธิพลภายนอกน้อย ตามลำดับ

2.4.1.2 เปรียบเทียบโดยเน้นเรื่องกรอบความคิด ทิศทาง แนวทาง วิธีการศึกษาของกลุ่มผู้ศึกษาชาวตะวันตกและตะวันออกว่ามีความคล้ายคลึงและแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร ในประเด็นใดบ้าง

โดยทั่วไปแนวคิดในการศึกษาไม่แตกต่างกันมาก กล่าวคือ งานที่ศึกษาต้องการทราบความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับสังคม โลกทัศน์-สภาพแวดล้อม-และวัฒนธรรมของชุมชน ในแง่ของการศึกษาเป็นที่สังเกตเห็นได้ว่างานค้นคว้าวิจัยของชาวตะวันตกและชาวตะวันออกมิได้แตกต่างกันมาก กล่าวคือ ผู้ที่ศึกษาทั้งสองกลุ่มมีลักษณะร่วม ๆ กันอยู่หลายประการ เช่น

- ก. ใช้วิธีการสังเกตการณ์ในการเก็บข้อมูลและนำเสนอผลงานในลักษณะพรรณนา
- ข. ถ้าจะมีระเบียบวิธีวิจัยที่เข้มแข็งขึ้น ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากผู้ออกภาษาในพื้นที่หนึ่งคนหรือมากกว่า และมีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเสนอตัวเลขหรือในบางกรณีคำสถิติ
- ค. การนำเสนอข้อมูล มีการใช้แผนภูมิประกอบ แม้ว่างานที่ออกมาในลักษณะนี้จะมีน้อย
- ง. ที่สำคัญคือผลที่ได้จากการวิจัยมีได้สิ้นสุดในตัวมันเองเท่านั้นแต่ในงานหลาย ๆ ชิ้นผู้วิจัย สามารถนำผลการศึกษาวิจัยไปขยายผลได้ต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือทฤษฎีหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องเช่น การศึกษาเรื่องคำเรียกสิ่งมีผลกระทบถึงทฤษฎีวิวัฒนาการสีพื้นฐาน การศึกษาคำสรรพนามในนิทานเรื่องเล่าภาษาไทยทำให้เห็นลักษณะการใช้คำสรรพนามในยุคโบราณ หรือ การศึกษาชื่อปีทั้งสิบสองในภาษาสแกนดิเนเวียถึงความเก่าแก่ของภาษาสแกนดิเนเวียเทียบกับภาษาในกลุ่มอื่น ๆ เป็นต้น

2.4.1.3 ประเมินกระบวนการทัศน์โดยรวม

การประเมินสถานภาพการศึกษาในหัวข้อ “ภาษาในบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ภาษากับการสื่อสาร” ได้ใช้เอกสารอ้างอิงทั้งที่เป็นวิทยานิพนธ์ภายในประเทศ บทความทางวิชาการ หนังสือ หนังสือรวบรวมบทความ ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (งานที่เขียนเป็นภาษาอังกฤษมีทั้งที่เขียนโดยนักภาษาศาสตร์คนไทยและชาวต่างประเทศ) รวมจำนวนทั้งสิ้น 40 ชิ้น (รายละเอียด ดูได้จากตารางที่ 9) ในจำนวนนี้ส่วนหนึ่งจะซ้ำซ้อนกับเอกสารที่ใช้ในการประเมินเรื่องเสียงและระบบเสียง และระบบคำ ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่างานศึกษาวิจัยทางด้านภาษากับสังคม วัฒนธรรม และการสื่อสาร ของกลุ่มภาษาไทยยังมีจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับงานทางด้านเสียง ระบบเสียง และระบบคำ ที่สำคัญ งานที่มีจำนวนน้อยอยู่ทั้งหมดจำกัดอยู่แต่กลุ่มภาษาไทย และกลุ่มกะได ไม่พบงานวิจัยในด้านนี้ในกลุ่มกำ-ส่วย และกลุ่มที่ยังไม่แน่นอนว่าควรอยู่กับกลุ่มใด (ตารางที่ 1) กล่าวเฉพาะกลุ่มภาษาไทย ผลการศึกษาได้แสดงให้เห็นค่อนข้างชัดเจนว่างานศึกษาส่วนใหญ่เน้นที่ภาษากลุ่มไทที่พบในประเทศไทย กล่าวคือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน (ลาว) ภาษาไทยถิ่นเหนือ (ไทวน) ผู้ไท พวน ไทลื้อ แสก ส่วนภาษากลุ่มไทนอกประเทศไทยเท่าที่ศึกษามีเพียง ภาษาลาว ไทดำ จ้วงใต้ จ้วงเหนือ (ตารางที่ 2-4) ปูเปี้ยว ปูหยาง เกอหลาว และ ละจี (ตารางที่ 6) รวมงานที่ศึกษาในกลุ่มหลังประมาณสิบกว่า ชิ้นเท่านั้น เป็นที่เชื่อมั่นได้ว่าถ้าได้มีการศึกษาค้นคว้ามากกว่านี้ทั้งภายในประเทศและนอกประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มภาษาที่ยังไม่พบผลการศึกษา ย่อมจะเป็นประโยชน์ต่อวงการวิชาการและความเข้าใจในความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับเชื้อสาย

ผลการศึกษาวิจัยนอกเหนือจากได้เพิ่มพูนองค์ความรู้ใหม่ๆเกี่ยวกับภาษาไทยแล้ว ผลการศึกษายังได้แสดงให้เห็นว่าภาษาไทยมีความหลากหลาย มีความแตกต่าง มีการแปร แม้จะเป็นภาษาถิ่นเดียวกันก็ตาม นอกจากนี้ ผลการศึกษาหลายชิ้นยังได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เกี่ยวข้องระหว่างภาษาไทยที่พูดในประเทศไทยและนอกประเทศไทย และสุดท้าย ผลการศึกษายังมีนัยถึงทฤษฎีบางทฤษฎีที่เคยยึดถือกันมา

2.4.2 การสังเคราะห์ สรุปผล และเสนอแนะ

2.4.2.1 สรุปการประมวล วิเคราะห์ ดีความและประเมินกระบวนการทัศน์โดย

รวม

รายงานในหัวข้อนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาษาไทยในบริบทสังคมและวัฒนธรรม ข้อมูลได้จากการศึกษางานทางวิชาการในรูปของบทความทางวิชาการ หนังสือ วิทยานิพนธ์ ที่เขียนเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ ผลการศึกษาพบว่างานส่วนใหญ่เป็นภาษาในกลุ่มไท (Tai) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ไทสาขตะวันตกเฉียงใต้ (Southwestern Tai) ภาษาที่พบว่ามีการศึกษามากที่สุดได้แก่ภาษาลาว (ส่วนใหญ่เป็นภาษาลาวที่พบในประเทศไทย มีเพียง 4 ชิ้นเท่านั้นที่ศึกษาภาษาลาวในประเทศลาว)

ผลการศึกษาพบว่าภาษาสะท้อนให้เห็นถึงสังคม วัฒนธรรม และโลกทัศน์ของผู้พูด สิ่งต่างๆ เหล่านี้แสดงออกจากการใช้คำสรรพนาม คำเรียกญาติ คำเรียกชน คำเรียกสี ชื่อคน ชื่อหมู่บ้าน/ตำบล ผญา และภาษิต ผลการศึกษายังพบด้วยว่าในสังคมที่มีภาษามากกว่าหนึ่งภาษาและมีการสัมผัส/ปะทะสังสรรค์ระหว่างภาษาทำให้ผู้พูดต้องเลือกใช้ภาษาที่เหมาะสมกับกาลเทศะและปัจจัยอื่นๆ เช่น ผู้พูด สถานที่ หัวข้อสนทนา และระดับการศึกษา นอกจากนี้ผู้พูดภาษาในสังคมอาจมีทัศนคติที่มีต่อภาษา/ผู้พูดภาษาของตัวเอง ต่อภาษา/ผู้พูดภาษาอื่น ผิดแผกแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภูมิหลังทางด้านสังคมและภาษาของผู้พูด

ผลการศึกษาข้างชี้ให้เห็นด้วยว่าภาษาย่อยที่เป็นภาษาถิ่น ไม่ว่าจะเป็นคำเมืองหรือภาษาลาวในประเทศไทยกำลังมีการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้พูดอายุน้อย งานวิจัยหลายชิ้นได้แสดงให้เห็นว่าผู้พูดอายุน้อยมีแนวโน้มที่จะรับเอาเสียงหรือคำในภาษากรุงเทพฯ เข้ามาใช้ในภาษาของตนมากกว่าผู้พูดที่มีอายุมากกว่า

2.4.2.2 สังเคราะห์งานและจัดระเบียบองค์ความรู้ใหม่

ผลงานที่ใช้ในการศึกษาในหัวข้อนี้มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 40 ชิ้น (รายละเอียดได้แสดงไว้แล้วในตารางที่ 9) เรื่องที่พบว่ามีการศึกษามากที่สุดได้แก่เรื่องคำสรรพนาม คำเรียกญาติ และคำเรียกชน ซึ่งมี 15 ชิ้น หรือ 37.5% ของผลงานที่ศึกษาทั้งหมด อย่างไรก็ตาม ดังที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 9 ผลงานด้านคำสรรพนาม คำเรียกญาติ และคำเรียกชน สามารถจำแนกออกได้สองลักษณะ คือ เป็นผลงานที่ศึกษาเรื่องดังกล่าวโดยเฉพาะเพียงเรื่องเดียวเท่านั้น (ซึ่งมี 7 ชิ้น) หรือเป็นผลงานที่ศึกษาเรื่องดังกล่าวในฐานะหัวข้อหนึ่งในการบรรยายหรือพรรณนาระบบภาษานั้นๆ (ซึ่งมี 8 ชิ้น)

ตารางที่ 9 - จำนวนผลงานการศึกษาภาษาไทยในบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ภาษากับการสื่อสาร

เรื่องที่ศึกษา	ภาษาไทยที่ศึกษา: ใน/นอกประเทศไทย			รวมย่อย	รวมใหญ่
	ในประเทศไทย	นอกประเทศไทย	ทั้งในและนอก		
1. คำสรพนาม					
1.1 ศึกษาเฉพาะ ^(ก)	2	4	1 ^(ข)	7	15
1.2 ไม่เฉพาะ	4	4	-	8	
2. การสับเปลี่ยนภาษา	1	-	-	1	1
3. ทศนคติภาษา	3	-	-	3	3
4. ชื่อ					
4.1 ชื่อหมู่บ้าน	2	-	3	5	6
4.2 ชื่อคน	1	-	-	1	
5. คำเรียกสี	-	-	3	3	3
6. ผญา ภาษิต	2	-	-	2	2
7. ปี่ท่งสิบสอง	-	-	1	1	1
8. การแปร					
8.1 ด้านเสียง	3	-	-	3	9
8.2 ด้านคำศัพท์	6	-	-	6	
รวม	24 (60.0%)	8 (20.0%)	8 (20.0%)	40 (100%)	

หมายเหตุ

- (ก) คำว่า “ศึกษาเฉพาะ” หมายถึง เป็นผลงานที่ทั้งเรื่องศึกษาคำสรพนาม คำเรียกญาติ หรือ คำเรียกชานโดยเฉพาะเพียงเรื่องเดียว ส่วน “ไม่เฉพาะ” หมายถึง การศึกษาคำสรพนาม คำเรียกญาติ หรือ คำเรียกชาน ในผลงานดังกล่าวเป็นเพียงหัวข้อหนึ่ง/ส่วนหนึ่งในการบรรยายระบบภาษานั้น ๆ
- (ข) ภาษาในประเทศไทยที่ศึกษาในงานชิ้นนี้ (Prasithrathsint 1996a) เป็นภาษาไทยมาตรฐาน

ในแง่ของภาษาที่ศึกษาว่าเป็นภาษาไทยในประเทศไทยหรือนอกประเทศไทย ตารางที่ 9 ได้แสดงให้เห็นว่าผลงานที่ศึกษาเป็นภาษาไทยในประเทศไทยเพียงประเทศเดียว 24 ชิ้น หรือ 60% ซึ่งเป็นจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่งของผลงานทั้งหมด เป็นภาษาไทยนอกประเทศไทย 8 ชิ้น หรือ 20% และเป็นผลงานที่ศึกษาภาษาที่ทั้งในและนอกประเทศไทย 8 ชิ้น หรือ 20%

อนึ่ง ในตารางที่ 9 มีผลงานเรื่องคำสรรพนาม 1 เรื่องที่ศึกษาภาษาทั้งในและนอกประเทศไทย (Prasithrathsint 1996a) ภาษาในประเทศไทยในผลงานดังกล่าวเป็นภาษาไทยมาตรฐานซึ่งมีได้อยู่ในชาย "ภาษาไทย" ในการประเมินสถานภาพภาษาไทย

ตารางที่ 9 ยังได้แสดงให้เห็นว่าหัวข้อที่จัดไว้ 8 หัวข้อมีภาษาไทยในประเทศไทยได้ทำการศึกษาไว้แล้วครบทั้ง 8 หัวข้อแม้ว่าจำนวนผลงานยังไม่หลากหลายมากมาย ในทางกลับกัน หัวข้อที่พบว่ายังมิได้มีการศึกษาสำหรับภาษาไทยนอกประเทศไทยได้แก่ การสลับภาษา ทศนคติภาษา ภาษิต และการแปรของภาษา

ในแง่ของภาษาที่ใช้ในการเขียนผลงาน ผลการศึกษาพบว่า เป็นผลงานที่เขียนเป็นภาษาไทย 19 ชิ้น (47.5%) และเขียนเป็นภาษาอังกฤษ 21 ชิ้น (52.5%) นอกจากนี้ ในแง่ของผู้เขียนผลงานพบว่า เป็นผลงานของนักวิชาการไทย 29 ชิ้น (72.5%) และเป็นของนักวิชาการชาวต่างประเทศ 11 ชิ้น (27.5%) ในจำนวนนี้สามารถจำแนกเป็นผลงานของชาวตะวันออก (เป็นนักวิชาการชาวจีน) 4 ชิ้น และเป็นของชาวตะวันตก 7 ชิ้น

2.4.2.3 เสนอแนะหัวข้อคำถามหรือโจทย์วิจัยใหม่ ๆ รวมทั้งทิศทาง

● กรอบความคิดและวิธีวิจัยที่เหมาะสมในอนาคต

หัวข้อคำถามที่สามารถศึกษาในรายละเอียดได้อีก ยกตัวอย่างเช่น

1. การแปรของภาษาในด้านเสียง และคำ (variation) เช่น ความแตกต่างในการใช้ภาษาระหว่างเพศชายและเพศหญิง ความแตกต่างในการใช้ภาษาระหว่างผู้พูดกลุ่มอายุต่าง ๆ รวมทั้งปัจจัยอื่น ๆ ที่ยังไม่พบว่ามีการศึกษา เช่น ระดับการศึกษา วัฒนธรรม สถานะทางสังคม การบริบทภาษา เช่น เสียงในตำแหน่งต้นคำ/ควบกล้ำ ฯลฯ

2. ภาวะสองภาษา/สองภาษาถิ่น ภาวะหลายภาษา (bilingualism/bidialectalism, multilingualism) ชุมชนที่พูดภาษาไทยเหล่านี้จำเป็นต้องพบปะสังสรรค์กับผู้พูดภาษาหรือภาษาถิ่นอื่น ๆ หรือไม่ อย่างไร ถ้ามี จะเกิดปรากฏการณ์ การเลือกภาษา (language/code choice) การสลับภาษา (code switching) การปนภาษา (code mixing) หรือไม่ อย่างไร

3. ทศนคติทางภาษาของผู้พูด (language attitudes) ทั้งต่อภาษา/ผู้พูดภาษาของตนเองและภาษา/ผู้พูดภาษาของชนกลุ่มอื่น ๆ ที่ต้องติดต่อสื่อสาร

4. ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชนภาษาไทยในประเทศไทยหรือนอกประเทศไทยเกิดการธำรงภาษา (language maintenance) การเปลี่ยนภาษา (language shift) ความจงรักภักดีต่อภาษา (language loyalty)

5. สถานภาพของภาษาไทยนอกประเทศไทยเป็นเช่นไรเมื่อเปรียบเทียบกับภาษาของชนกลุ่มใหญ่ในประเทศนั้น ๆ ยกตัวอย่างเช่น ภาษาไทยในประเทศจีนหรือประเทศเวียดนามมีสถานภาพเช่นใดเมื่อเปรียบเทียบกับภาษาไทยในประเทศไทย สำหรับภาษาไทวนและภาษาลาวในประเทศไทยเป็นเพียงภาษาถิ่นเมื่อเทียบกับภาษาไทยมาตรฐาน

6. โลกทรรศน์หรือวัฒนธรรมที่สะท้อนออกมาจากตัวภาษาของภาษาไทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการใช้คำสรรพนาม คำเรียกขาน คำเรียกญาติ คำเรียกสี ถึงแม้ว่าผลการศึกษาในรายงานชิ้นนี้จะพบว่าการกล่าวถึงบ้างแล้วแต่จำนวนงานยังมีน้อยมากและยังไม่ทั่วถึงครอบคลุมทุกภาษา (ตารางที่ 9)

7. ในเรื่องของระเบียบวิธีวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนความเป็นจริงมากที่สุด ควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางด้านภาษาศาสตร์สังคม กล่าวคือ มีการเก็บข้อมูลโดยการสุ่มตัวอย่างจากประชากร มีวิธีการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบแบบแผน การประมวลและวิเคราะห์ข้อมูลถูกต้องตามหลักการมากที่สุด รวมทั้งใช้การศึกษาในเชิงปริมาณ (ถ้าเป็นไปได้)

2.4.2.4 ลำดับความจำเป็นเร่งด่วนในอนาคตเกี่ยวกับหัวข้อและโจทย์วิจัยสำคัญ ๆ ที่เสนอแนะ

เฉพาะในหัวข้อ “ภาษาในบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ภาษากับการสื่อสาร” จากผลการศึกษาพบว่ายังมีกลุ่มภาษาและภาษาต่าง ๆ อีกเป็นจำนวนมากที่ยังมิได้พบว่ามีกรวิจัยศึกษาค้นคว้า ภาษาที่ได้สำรวจพบว่ามีการศึกษาบ้างแล้วมีจำนวนน้อยกว่าภาษาที่ยังสำรวจไม่พบเท่าที่สำรวจ ยังไม่พบว่ามีการศึกษาวิจัยภาษาไทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มไท (Tai)

ก. ไทสาขตะวันตกเฉียงใต้

ภาษาที่ไม่พบ (24 ภาษา) ได้แก่ ไทขาว ไทแดง ไทเผิง ไทเมย์ ไทเชิน ไทหลวง/ไทใหญ่ ไทเหนือ ไทเหว ไทจิง ไทเอวลาซ ไทจุง ไทยา ไทปายี ไทอาหม ไทพ่าเก ไทคำตี้ ไทคำยาง ไทอ้ายตน ไทรง ไทคัง ไทกวน ไทปาว ไทเหยื่อง ไทกะเลิบ

ข. ไทสาขกลาง

ภาษาที่ไม่พบ (11 ภาษา) ได้แก่ อุ้ ทุ้ หมี่โต/มะตะ ทนง นุง ไทโล ไทลา/ไทหม่อน ไทน้ำ ผู้โต ผู้มิน เกาลัน (พบงานศึกษาเพียงภาษาเดียว คือ จ้วงใต้)

ค. ไทสาขเหนือ

ภาษาที่ไม่พบ (7 ภาษา) ได้แก่ ปูไย้ ปูอี ปูชา ไทแมน ปูโต/คนโต ย้อย ญั้ง (พบงานศึกษาสองภาษา คือ จ้วงเหนือ และ แสก)

2. กลุ่มกะได

ภาษาที่ไม่พบ (1 ภาษา) ได้แก่ ละซา (ภาษาที่มีการศึกษาค้นคว้ามี ปูเปี้ยว (Bu Biao) ปูหยาง (Bu Yang) เกื่อหล่าว (Gelao) ละจี (Lachi))

3. กลุ่มก้า-สุย (Kam-Sui)

4. กลุ่มที่ยังไม่แน่นอนว่าควรอยู่กับกลุ่มที่ 1/2/3

ภาษาสองกลุ่มนี้ไม่พบเลย จำนวนรวมทั้งสิ้น 11 ภาษา ได้แก่ กลุ่มก้า-สุย (8 ภาษา) และ กลุ่มที่ยังไม่แน่นอนว่าควรอยู่กับกลุ่มใด (3 ภาษา)

สืบเนื่องจากมีภาษา 54 ภาษาที่ยังไม่พบว่ามีกรทำวิจัยด้านนี้ ลำดับความจำเป็นเร่งด่วนในอันดับแรกได้แก่การศึกษาวิจัยภาษาในบริบทสังคมของภาษาต่าง ๆ เหล่านี้ นอกจากนั้น ภาษาในกลุ่มอื่นๆ เช่น กลุ่มกะได ก็ควรมีการศึกษาในรายละเอียดเพิ่มเติมด้านต่าง ๆ เพราะเท่าที่ได้ประเมินสถานภาพ ผลงานการ

ศึกษาที่พบเป็นเพียงการสังเกตการณ์ในบางประเด็นเท่านั้น เช่น ได้รายงานเรื่องสรรพนาม แต่ยังมิได้ศึกษาเรื่องอื่นๆแต่อย่างใด ประการต่อมา แม้แต่ในกลุ่มไท สาขาตะวันตกเฉียงใต้ ก็สมควรอย่างยิ่งที่จะมีการศึกษาเพิ่มเติมในด้านต่างๆ เช่น การสลับภาษา การเลือกภาษา การแปรของเสียง และคำ ฯลฯ ทั้งนี้งานทางด้านนี้ยังมีน้อยมาก (ตารางที่ 9)

บรรณานุกรม

- เจริญศรี มูลสวัสดิ์. "การใช้ภาษาในการตั้งชื่อของชาวล้านนาในจังหวัดเชียงราย." วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล, 2535.
- จินตนา ศูนย์จันทร์. "การวิเคราะห์คำศัพท์ภาษาไทย อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร:
ศึกษาเฉพาะกรณีเปรียบเทียบคำศัพท์ของบุคคลสามระดับอายุ." วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539.
- โถมสุภางค์ ทองปลิว. "การศึกษาความหมายชื่อหมู่บ้านและตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดเลย."
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.
- ปราณี กุลละวณิชย์. ชื่อหมู่บ้านในมณฑลทลกวาสี และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ
ไทย. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 5 (2538) กรุงเทพฯ.
- พรสวรรค์ พรหมา. "เปรียบเทียบภาษิตล้านนาจากตำบลทานตะวัน อำเภอพาน จังหวัดเชียงรายกับ
ภาษิตอีสานจากตำบลกุดป่อง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย." วิทยานิพนธ์การศึกษามหา
บัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2532.
- เพ็ญพร ตันวัฒนานันท์. "การเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะต้นกักสิณในภาษาถิ่นเชียงใหม่กับตัว
แปรทางสังคมบางประการ." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.
- โพธิ์ แซ่ม้าเจ๊ก. ฌญา: มรดกภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไทยพวน. กรุงเทพฯ: สามัคคีสาร
(ดอกหญ้า), 2539.
- ไพฑูรย์ ปิยะปรณ. "ภูมินามการตั้งถิ่นฐานหมู่บ้านชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ:
วิเคราะห์รูปแบบทางภูมิศาสตร์ของนามทั่วไป." ภาษาและวัฒนธรรม 13,2 (2537):
หน้า 49-60.
- รพีพร รักมนุษย์. "การใช้ภาษาของไทยลื้อในหมู่บ้านเชียงบาน ตำบลเชียงบาน อำเภอเชียงคำ
จังหวัดพะเยา การศึกษาทางมานุษยคดีด้านการพูด." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.
- รังสรรค์ จันต๊ะ. "การศึกษาคำเรียกขานในภาษาถิ่นเชียงใหม่ตามแนวภาษาศาสตร์เชิงสังคม."
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2535.
- รัชนิ เสนีย์ศรีสันต์. "การศึกษาเปรียบเทียบเสียงและระบบเสียงในภาษาลาวพวนมกปลาเค้า
ของผู้พูดภาษาที่มีอายุต่างกัน." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.

- วิไลวรรณ ชนิษฐานันท์. "ภาษาถิ่นผู้ไทยนครพนม." ใน J.G. Harris and J.R. Chamberlain (eds.) 1975. *Studies in Tai Linguistics in Honor of William J. Gedney*. Bangkok: CIEL, Office of State Universities, pp. 337-386.
- _____. ภาษาแสก. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2519.
- _____. ภาษาผู้ไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2520.
- สมทรง บุรุษพัฒน์, สุจิตต์ลักษณ์ ดีผดุง และโสภณา ศรีจำปา. *สถานภาพงานวิจัยภาษาศาสตร์ในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ, 2540.
- สมปอง จันทอง. "วัฒนธรรมภาษาอีสานจากผญา: ศึกษากรณีบ้านหนองเรือ ตำบลสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร." *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 2530.
- สุภรา สุขวรรณ. "การศึกษาการเปลี่ยนแปลงคำศัพท์และการออกเสียงคำศัพท์ในภาษาถิ่นอุบลฯ ของบุคคลสองระดับอายุ." *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*, 2537.
- สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ และ กันทิมา วัฒนประเสริฐ. "วิเคราะห์การใช้คำและการแปรภาษาของคนสามระดับอายุในชุมชนภาษาลาวลุ่มน้ำท่าจีน." *รายงานผลการวิจัยโครงการศึกษาลุ่มน้ำท่าจีนระยะที่ 3: การศึกษาทางวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อม* มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม, 2536.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. *คำเรียกสีและการรับรู้สีของชาวจ้วงและชาวไทย*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- อัญชลี บุณยสิงห์. "วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้คำของคนสามระดับอายุในภาษาไทยโซ่ง." *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล*, 2531.
- อุทัยวรรณ ต้นทอง. "วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้คำของคนสามระดับอายุในภาษาพวน." *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 2526.
- Bayard, Donn. "Thai Accents, Thai Attitudes : An Exploratory Study in Bangkok and Chiangmai Contrasted with New Zealand English Results." *ภาษาและภาษาศาสตร์* 13, 2 (1995) : หน้า 53-75.
- Compton, C.J. "Lao Pronoun Usage as Reflected in Post-1975 Literature." In M. Ratliff and E. Schiller (eds.) *Papers from the First Annual Meeting of the Southeast Asian Linguistics Society 1991*. Arizona: Arizona University, (1992) : pp. 109-123.
- _____. "Choosing Lao Pronouns for Conversational Purposes : Negotiating and Establishing Relationships Verbally." In K.L. Adams and T.J. Hudak (eds.) *Papers from the Second Annual Meeting of the Southeast Asian Linguistics Society 1992*. Arizona: Arizona University, (1994) : pp. 135-146.
- Dabai, Ni. "Yunnan White Gelao." In J.A. Edmondson (ed.) *Kadai : Discussions in Kadai and SE Asian Linguistics*. University of Texas at Arlington (1990) : pp. 57-60.

- Gedney, W.J. "The Twelve Year Names in Saek." A paper delivered at the 15th International Conference on Sino-Tibetan Languages and Literature, Peking, 1982.
- Gething, T.W. "Notes on Lao Personal Pronouns." In T.W. Gething, J.G. Harris and Pranee Kullavanijaya (eds.) *Tai Linguistics in Honor of Fang-Kuei Li*. Bangkok: Chulalongkorn University Press, (1976) : pp. 103-112.
- Hartmann, J.F. "Pronominal Strategies in Tai Dam Poetic Discourse." In K.L. Adams and T.J. Hudak (eds.) *Papers from the Second Annual Meeting of the Southeast Asian Linguistics Society 1992*. Arizoon: Arizona University, (1994) : pp. 197-199.
- Hudak, T.J. "Introduction." In T.J. Hudak (ed.) *William J. Gedney's the Saek Language: Glossary, Texts and Translations*. Michigan Papers on South and Southeast Asia, Center for South and Southeast Asian Studies, The University of Michigan, Number 41, (1993) : pp. xi-xliv.
- Junru, Zhang. "The Pubiao Language." In J.A. Edmondson (ed.) *Kadai : discussions in Kadai and SE Asian linguistics*. University of Texas at Arlington, (1990) : pp. 23-33.
- Kullavanijaya, Pranee. "Village Names in Guangxi Province and the Northeastern Part of Thailand." In Pranee Kullavanijaya, Amara Prasithrathsint, and Suvanna Kriengkraipetch (eds.) *Collection of Papers on the Relationship between the Zhuang and the Thai*. Bangkok: Chulalongkorn University, (1996) : pp. 120-134.
- _____. "Village Names in Guangxi Province and Northeastern Thailand." In J.A. Edmondson & D.B. Solnit (eds.) *Comparative Kadai: the Tai Branch*. Summer Institute of Linguistics and The University of Texas at Arlington, (1997) : pp. 97-105.
- Liang, Min. "The Buyang Language." In J.A. Edmondson (ed.) *Kadai : discussions in Kadai and SE Asian linguistics*. University of Texas at Arlington, (1990a) : pp. 13-21.
- _____. "The Lachi Language." In J.A. Edmondson (ed.) *Kadai : discussions in Kadai and SE Asian linguistics*. University of Texas at Arlington, (1990b) : pp. 35-44.
- Nakaeo, Preeya. "Central Thai and Northern Thai : Linguistic and Attitudinal Study." Ph.D. Dissertation, University of Texas at Austin, 1989.
- Natboon, Rachadaporn. "Codeswitching in Northern Thai (Chiang Mai Province)." M.A. Thesis, Mahidol University, 1993.
- Palikupt, Deeyoo. "Central Thai and Northeastern Thai : a Linguistic and Attitudinal Study." Ph.D. Dissertation, University of Texas at Austin, 1983.
- Pengsombat, Suree. "A Study of Pronominal Usage in Spoken Tai Song." M.A. Thesis, Mahidol University, 1990.

- Prasithrathsint, Amara. "A Comparative Study of the Thai and Zhuang Kinship System." In Pranee Kullavanijaya, Amara Prasithrathsint, and Suvanna Kriengkraipetch (eds.) *Collection of Papers on the Relationship between the Zhuang and the Thai*. Bangkok: Chulalongkorn University, (1996a) : pp. 12-31.
- _____. "Zhuang and Thai Color Terminologies." In Pranee Kullavanijaya, Amara Prasithrathsint, and Suvanna Kriengkraipetch (eds.) *Collection of Papers on the Relationship between the Zhuang and the Thai*. Bangkok : Chulalongkorn University, (1996b) : pp. 32-56.
- _____. "Grey/Brown as a Category in the Universal Scale of Color Evolution." In Pranee Kullavanijaya, Amara Prasithrathsint, and Suvanna Kriengkraipetch (eds.) *Collection of Papers on the Relationship between the Zhuang and the Thai*. Bangkok: Chulalongkorn University, (1996c) : pp. 57-77.
- Punthong, Gunyarat. "An Analysis of Lexical Change among Three Generations in Kam Muang Dialect." M.A. Thesis, Mahidol University, 1979.

● กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่ให้ทุนสนับสนุนงานวิจัยเรื่องนี้ และขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รองศาสตราจารย์ ดร. อีระพันธ์ เหลืองทองคำ ที่ตลอดเวลา 1 ปีที่ทำการวิจัยได้กรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำงาน อีกทั้งยังเอื้อเพื่อให้พิมพ์เอกสารส่วนตัวซึ่งเป็นเอกสารหายากอีกเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และรองศาสตราจารย์ ดร. สมทรง บุรุษพัฒน์ ผู้วิจารณ์ผลงานเรื่องนี้ในการประชุมเสนอผลการวิจัยต่อสาธารณชน ในวันที่ 19 มิถุนายน 2541 ที่ได้ให้คำแนะนำที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการปรับปรุงรายงานวิจัยฉบับสุดท้าย ในการติดตามหาเอกสารได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุจิตต์ลักษณ์ ดีผดุง ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชมาวดี ชำหิรัญ ดร. ภัททิยา อิมเรวัต และขอบคุณนางสาวรุ่งอรุณ กุลธำรง เลขานุการโครงการประเมินสถานภาพไทยศึกษา ที่ได้ให้ความช่วยเหลือทางด้านการประสานงาน

● บรรณานุกรมรวมทั้ง 4 หัวข้อ

- กรณิการ์ วัฒนเกษม. "ภาษาถิ่นเหนือ (Northern Thai Dialect)." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2534.
- กันทิมา วัฒนะประเสริฐ. "การศึกษาเปรียบเทียบคำลักษณะนามในภาษาเชียงใหม่กับภาษากรุงเทพฯ." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

- กาญจนา พันธุ์คำ. "ลักษณะเฉพาะทางด้านเสียงของภาษาลาวในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
- กาญจนา คูวัฒนศิริ. "วรรณยุกต์ในภาษาญ้อ." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
- จรรยา ตาระกา. "คำประสมในภาษาลำปาง : การศึกษาเชิงวิเคราะห์และเปรียบเทียบ." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533.
- จรรยา มุลสวัสดิ์. "การใช้ภาษาในการตั้งชื่อของชาวล้านนาในจังหวัดเชียงราย." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล, 2535.
- จันทร์ มาศสุพงศ์. "ระบบไวยากรณ์ภาษาลูโจว." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2525.
- จรรวณ สุขปิติ. "การศึกษาลักษณะของภาษาลาวพวนที่ตำบลหัวหว้า อำเภอศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2532.
- จินดา ชาดิวงษ์. "การศึกษาลักษณะของภาษาลาวครั้งที่ตำบลห้วยด้วน อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2529.
- จินดา ศูนย์จันทร์. "การวิเคราะห์คำศัพท์ภาษาไทย อำเภอพรหมนิคม จังหวัดสกลนคร : ศึกษาเฉพาะกรณีเปรียบเทียบคำศัพท์ของบุคคลสามระดับอายุ." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539.
- จิราภรณ์ ไชยศรี. "คำขยายกริยาในภาษาถิ่นลำพูน." วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- ฉิน กวีเชิง. "ส่วนเสริมท้ายคำกริยาและคุณศัพท์ในภาษาจ้วงหลิวเจียง." ใน จ้วง : ชนชาติไทในสาธารณรัฐประชาชนจีน 2529 : หน้า 77-78.
- โถมสุภาภรณ์ ทองปลิว. "การศึกษาความหมายชื่อหมู่บ้านและตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดเลย." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.
- ชลลดา สิงวลทรัพย์. "การศึกษาของภาษาลาวพวนที่ตำบลหนองแสง อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2534.
- ชลิดา รินทร์พรหม. "ระบบหน่วยเสียงในภาษาถิ่นโคราช." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.
- ชาคริต อนันทรวัน. "ระบบหน่วยเสียงในภาษาไทยคำหมู่บ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521.
- ชูชีพ เบี้ยदनอก. "การศึกษาเรื่องศัพท์ในภาษาไทยถิ่นโคราช." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2532.
- ณัฏฐา จุลพรหม. "คำลงท้ายในภาษาถิ่นโคราช." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2534.

- ดุษฎีพร ชำนิโรศานต์. ลักษณะนามในภาษาจ้วง. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- เดกิง พันธุ์เดกิงอมร. "เปรียบเทียบระบบการเรียงคำในภาษาไทยนึ่งกับภาษาไทยมาตรฐาน." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2525.
- ทองคุณ หงส์พันธ์. ภาษาถิ่นแถบภูพาน (Languages of Phuphan Area). กรุงเทพฯ ๖: ชุมชนหนังสือทางวิชาการเนื่องในวันครบรอบการสถาปนา กระทรวงศึกษาธิการปีที่ 84, 2519.
- ธนาพันธ์ ตรงดี. "ความเป็นสากลของสัทรรดลักษณะในภาษาไทยเหนือ." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- นงนุช ปึงเผ่าพันธ์. "ลักษณะของภาษาลาวจ้วงที่ตำบลทองเอน อำเภออินทบุรี จังหวัดสิงห์บุรี." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2527.
- นฤมล จันทระสุภวงษ์. "ลักษณะนามในภาษาไทยโคราชที่บ้านบึงทับปร่าง ตำบลกระโทก อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- นฤมล อินทร์ประสิทธิ์. "การศึกษาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในภาษาแสด บ้านอาจสามารถ จังหวัดนครพนม." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2534.
- นันทพร นิลจินดา. "การศึกษาเรื่องศัพท์ภาษาญ้อในจังหวัดสกลนคร นครพนม และปราจีนบุรี." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2532.
- นิภา อัมพรพรวดี. "ลักษณะของภาษาไทยลื้อที่ตำบลป่าคำ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2530.
- นิรมล บุญซ้อน. "การศึกษาคำลงท้ายในภาษาพวน (A Study of Final Particles in Phuan)." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2540.
- บรรจบ พันธุเมธา. "ลักษณะภาษาไทยใหญ่ (Some Characteristics of Shan)." สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ 1(1964) : หน้า 146-184.
- _____. "ลักษณะภาษาไทยใหญ่เปรียบเทียบกับภาษากรุงเทพมหานคร (A Comparative Study of Shan and Bangkok Thai)." ใน พรมแดนแห่งความรู้ (1972) : หน้า 236-287. พิมพ์ครั้งที่ 3. พระนคร : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- บรรพต เปรมชู. คำวิเศษณ์และสำนวนพูดภาษาอีสาน. กรุงเทพฯ : สำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, 2522.
- เบญจวรรณ สุนทรากุล. "หน่วยเสียงของภาษาเขียงใหม่." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2505.
- ประพาศน์ พงุทธิประภา. การศึกษาภาษาถิ่น : หมู่บ้านนาโพธิ์. กรุงเทพฯ : ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.

ปราณี กุลละวณิชย์. จ้วง: ชนชาติไทในสาธารณรัฐประชาชนจีน. ภาคที่ 1: ภาษา. กรุงเทพฯ :

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

..... "ลักษณะนามในภาษาจ้วงอู๋หมิง." ใน จ้วง: ชนชาติไทในสาธารณรัฐประชาชนจีน. ภาคที่ 1: ภาษา. กรุงเทพฯ : คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

..... ชื่อหมู่บ้านในมณฑลกว๋างสี และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย.

กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

พงศ์ศิริ นาคพงศ์. "การจำแนกคำในภาษาถิ่นขอนแก่น." วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2525.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 5 (2538) กรุงเทพฯ.

พจนานุกรมไทยเปรียบเทียบ-กรุงเทพ, เชียงใหม่, ไทยลื้อและไทยดำ. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2525.

พจน์ ศรีธรรมาภรณ์. "การศึกษาเปรียบเทียบวรรณยุกต์ภาษาถิ่นผู้ไทยใน 3 จังหวัด." วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหิดล, 2526.

พนิดา เข็นสมุทร. "คำและความหมายในภาษาลาวโซ่ง." วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2524.

พรสวรรค์ พรมา. "เปรียบเทียบภาษิตล้านนาจากตำบลทาดะวัน อำเภอพาน จังหวัดเชียงรายกับภาษิตอีสานจากตำบลกุดป่อง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2532.

พัชรภรณ์ เสวตสุบรรณ. เปรียบเทียบคำศัพท์ถิ่นอีสานที่ไม่ร่วมเผ่าพันธุ์ไทยกลางกับไท. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2530.

พิมพ์พรรณ ไพบูลย์หวังเจริญ. "ภาษานครไทย." วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2527.

พิศศรี แจ้งไพร. "หน่วยเสียงภาษาแพร่." วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.

เพ็ญพร ดันวัฒนานนท์. "การเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะต้นกักลิธในภาษาถิ่นเชียงใหม่กับตัวแปรทางสังคมบางประการ." วิทยานิพนธ์ปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

โพธิ์ แซ่ม้าเจียก. ผนว: มรดกภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไทยพวน. กรุงเทพฯ: สามัคคีสาร (ดอกหญ้า), 2539.

ไพฑูรย์ ปิยะปกรณ์. "ภูมินามการตั้งถิ่นฐานหมู่บ้านชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: วิเคราะห์รูปแบบทางภูมิศาสตร์ของนามทั่วไป." วารสารภาษาและวัฒนธรรม 13,2 (2537): หน้า 49-60.

มัลลิกา อุทธิชัย. วิเคราะห์ภาษาถิ่นย้อ: ระบบเสียง (An Analysis of Nyo Phonology). อุดรธานี : โครงการศึกษาวิจัยศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น วิทยาลัยครู อุดรธานี, 2524-2525. (ฉบับร่าง).

- ชุล ธนสีลังกุล. "ส่วนประกอบประเภทเสริมประโยคในภาษาถิ่นอีสาน." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2526.
- เขาวลัทธิ อยู่เจริญสุข. "ภาษาถิ่นย่อยของคำเมืองในจังหวัดแพร่ : การศึกษาคำศัพท์." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2534.
- รพีพร รักมนุษย์. "การใช้ภาษาของไทยลื้อในหมู่บ้านเชียงบาน ตำบลเชียงบาน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา การศึกษาทางมานุษยคดีด้านการพูด." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.
- รังสรรค์ จันต๊ะ. "การศึกษาคำเรียกขานในภาษาถิ่นเชียงใหม่ตามแนวภาษาศาสตร์เชิงสังคม." วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2535.
- รัชนิ ศรีสุวรรณ. "ลักษณะภาษาไทยพวนที่จังหวัดสุพรรณบุรี." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2536.
- รัชนิ เสนีย์ศรีสันต์. "การศึกษาเปรียบเทียบเสียงและระบบเสียงในภาษาพวน มาบปลาเค้าของผู้พูดภาษาที่มีอายุต่างกัน." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.
- เรณู พ่วงปิ่น. "การศึกษาเปรียบเทียบลักษณะคำซ้ำภาษาถิ่นนครไทยกับภาษาไทยถิ่นอีสาน (ภูเวียง)." วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2534.
- เรืองเดช ปิ่นเชื่อนชัย. "ภาษาไตหย่า (Tai Ya Phonology)." วารสารภาษาและวัฒนธรรม. 1, 2 (1981) : หน้า 49-56.
- โรบินสัน, เอ็ดเวิร์ด เรมอนต์. "การแบ่งกลุ่มย่อยของภาษาตะวันตกเฉียงใต้ที่เป็นกลุ่ม "ป". " วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- วรรณ จันทนาคม. "ลักษณะภาษาไทยใหญ่ (ไต้อ) ที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2526.
- วรรณ รัตนประเสริฐ. "คำและลักษณะคำในภาษาลาวเวียงในจังหวัดฉะเชิงเทรา." วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2528.
- วัชร โพธิ์สรณ์. "คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ ในภาษากรุงเทพฯ และภาษาอุดรธานี : การเปรียบเทียบด้านความหมายและรูป." วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- วัชรภรณ์ บัณิล. "เปรียบเทียบการจำแนกชื่อแหล่งน้ำ 6 จังหวัดในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2536.
- วลลิษา วัชรภรณ์. "ลักษณะภาษาไทยพวนที่จังหวัดสุพรรณบุรี." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2534.
- วาสนา สุตดาสอน. "ลักษณะคำซ้ำของภาษาลาวในภาษาถิ่นภูเวียง." วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2530.
- วิลลัทธิ เดชะ. "ศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงของภาษาไทย 6 ภาษาที่พูดในอำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, 2530.

วิไลวรรณ ชนิษฐานันท์. "ภาษาถิ่น 'ผู้ไทย' นครพนม (The Phu Thai Language of Nakhon Phanom)." ใน J. G. Harris and J. R. Chamberlain (eds.) *Studies in Tai Linguistics in Honor of William J. Gedney* (1975) : pp. 377-386. Bangkok : Central Institute of English Language.

_____. ภาษาแซก (The Saek Language). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2519.

_____. ภาษาผู้ไท (Phu Thai Language). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2520.

วิสุทธิระ นิยมานาค. "ระบบเสียงภาษาของซึ่งพูดในจังหวัดลำพูน : การศึกษาเปรียบเทียบแบบร่วมสมัย." *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 2528.

วีระพงศ์ มีสถาน. "สำนวนภาษาไทยถิ่นอีสาน (อุบลราชธานี) The Idioms of Northeastern Thai Dialects (Ubonratchathani)." *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล*, 2538.

ศรีพิณ ศิริวิศิษฐกุล. "ลักษณะภาษาย้อ (ญ้อ) ที่ตำบลคลองน้ำใส อำเภออุ้มผาง จังหวัดปราจีนบุรี." *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 2529.

สมทรง บุรุษพัฒน์, สุจริตลักษณ์ ตี๋ตุง และโสภณา ศรีจำปา. *สถานภาพงานวิจัยภาษาศาสตร์ในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2540.

สมปอง จันทคง. "วัฒนธรรมภาษาอีสานจากผญา : ศึกษากรณีบ้านหนองเรือ ตำบลสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร." *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 2530.

สารภี ศิลา. "เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างภาษากรุงเทพฯ กับภาษาคุบัว." *สารนิพนธ์ (ศศ.บ.(โบราณคดี)) มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 2518.

สาวตรี แสนสว่าง. "การศึกษาวิเคราะห์คำภาษาตระกูลไทในไตรภูมิ." *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 2537.

สุขสมาน ยอดแก้ว. "ชนกลุ่มน้อย : โซ่งหรือไทยทรงดำ (An Ethnic Minority : Song or Tai Song Dam)." ใน *สมุดเพชรบุรี* (1980) : หน้า 333-342. เพชรบุรี.

สุธิดา โกบประยูร. "วรรณยุกต์ภาษาไทยโย้ย." *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล*, 2529.

สุกรา สุวรรณ. "การศึกษาการเปลี่ยนแปลงคำศัพท์และการออกเสียงคำศัพท์ในภาษาถิ่นอุบลราชธานีของบุคคลสองระดับอายุ." *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*, 2537.

สุภาวดี กองสุวรรณ. "การศึกษาการกระจายของคำศัพท์ในจังหวัดเลย." *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย*

ศิลปากร, 2531.

สุนา ธารีเชีย. "การแปลงคำโดยแปลงเสียงสระในภาษาอีสาน." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2531.

สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ และ กันทิมา วัฒนประเสริฐ. "วิเคราะห์การใช้คำและการแปรภาษาของคนสามระดับอายุในชุมชนภาษาลาวลุ่มน้ำท่าจีน." รายงานผลการวิจัยโครงการศึกษาลุ่มน้ำท่าจีนระยะที่ 3 : การศึกษาทางวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อม" มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม, 2536.

เสนห์ ชาวมัน. "ภาษาไทยยวน ที่ตำบลท่าช้าง อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2521.

เสรี เวโรทา. "เสียงวรรณยุกต์ในภาษาลื้อ (Tones in Lue)." ใน Jimmy G.Harris and James R. Chamberlain (eds.) *Studies in Tai Linguistics in Honor of William J. Gedney* (1975) pp. 387-419. Bangkok : CIEL, Office of State Universities.

เหม็ง เหวินเปีย. "คำซ้ำในภาษาจ้วงเต๋อเป่า." จ้วง : ชนชาติไทในสาธารณรัฐประชาชนจีน. ภาคที่ 1: ภาษา. กรุงเทพฯ : คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529 : หน้า 56-76.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. คำเรียกสีและการรับรู้สีของชาวจ้วงและชาวไทย. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

อรทัย เจือจันอิต. "ระบบเสียงภาษาถิ่นยวนที่อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

อะรุณี รัตนกุล. "คำลักษณะนามในภาษาถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ ขอนแก่น สระบุรี และสุราษฎร์ธานี." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

อัญชนา พานิช. "คำลงท้ายในภาษาลาวโซ่ง (Final Particles in Lao Song)." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2537.

อัญชลี บุรณสิงห์. "วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้คำของคนสามระดับอายุในภาษาไทยโซ่ง." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยลัยมหิดล, 2531.

อุดม พรประเสริฐ. "คำวิเศษณ์สองพยางค์ในภาษาอีสาน." วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2529.

อุทัยวรรณ ดันหยง. ระบบเสียงภาษาพวนในจังหวัดลพบุรี-สิงห์บุรี (The Phonological Systems of Lopburi and Singburi Phuan). โครงการศึกษาและรวบรวมวรรณกรรมท้องถิ่นใน 3 จังหวัด (ลพบุรี สิงห์บุรี สระบุรี) วิทยาลัยครูเทพสตรี, 2520.

_____. "ลักษณะการออกเสียงภาษาพวนในจังหวัดลพบุรีและสิงห์บุรี (Some Characteristics of Lopburi Phuan Pronunciation)." ละโว้ 1(2522) : หน้า 7-10.

_____. "วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้คำของคนสามระดับอายุในภาษาพวน." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2526.

อยู่เคียง แซ่ไคว. "หมวดคำในภาษาเชิงใหม่." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.

Allen, Keith. "Classifiers." *Language* 53,2 (1977) : pp. 285-311.

Bayard, Donn. "Thai Accents, Thai Attitudes : An Exploratory Study in Bangkok and
Chiangmai Contrasted with New Zealand English Results." *ภาษาและภาษาศาสตร์* 13, 2
(1995) : pp. 53-75.

Benedict, Paul K. "Studies in Indo-Chinese Phonology." *Harvard Journal of Asiatic Studies*,
5 (1940) : pp. 101-127.

_____. "Thai, Kadai and Indonesian : A New Alignment in Southeastern Asia." *American Anthropologist* 44 (1942) : pp. 576-601.

_____. "Tonal Systems in Southeast Asia." *Journal of the American Oriental
Society*, 67 (1948) : pp. 184-191.

_____. "Linguistic Prediction : The Case of Sack." Paper presented at the 12th
International Conference on Sino-Tibetan Languages and Linguistics, 1979.

_____. "Mulao : Key to Kadai Phonology." *Computational Analyses of Asian
and African languages* 21 (1983) : pp. 1-5.

_____. "Proto-Hlai Initial*ly-." In Jerold A. Edmondson (ed.) *Kadai : Discussions
in Kadai and SE Asian Linguistics*. Arlington : University of Texas (1989a) : pp. 1-4.

_____. "KD Clusters / Dyads : PT*pl / *p-1 / *phl." In Jerold A. Edmondson (ed.) *Kadai :
Discussions in Kadai and SE Asian Linguistics*. Arlington : University of Texas
(1989b) : pp. 10-14.

Bigg-wither, Major F. *A Guide to the Study of Shan*. Rangoon : American Baptist
Mission Press, 1911.

Bonifacy, Auguste Louis. "Etude sur les Cao-Lan." *T'oung Pao* 8 (1907) : pp. 429-438.

Burusphat, Somsong et al. *Languages and Cultures of the Kam-Tai (Zhuang-Dong) Group :
A Word List*. The Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol
University, Salaya, 1996.

Chamberlain, James R. "Tone Borrowing in Five Northeastern Dialects." *Tai Phonetics and
Phonology*. Jimmy G. Harris and Richard B. Noss (eds.) Bangkok: Central Institute of
English Language, 1972.

_____. "Tone System Patterns and Classification of Tai Languages : How Reliable are
They?" Paper read at the Tai Linguistics Symposium, Bangkok, 1974.

_____. "Mene : A Tai Dialect Originally Spoken in NGHE AN (NGHE TINH),
Vietnam." *The Journal of the Siam Society* 79,2 (1991) : pp. 103-123.

- Chang, Nien-Chuang T. "Tones and Intonation of the Chengtu Dialect (Szechuan, China)." *Phonetica*, 2 (1958) : pp. 59-85.
- Clark, Marybeth. "Submissive Verbs as Adversatives in Some Asian Languages." In Nguyen, Dang Lien (ed.) *Southeast Asian Linguistics Studies*. Pacific Linguistics Series C-No.31. Canberra : The Australian National University, 1974 : pp. 89-110.
- Chen Shih-min, Huang Chai-Chiao, and Chang Yung-yen. *The Phonemic System of the Dialect of Paoting, Hainan*. Xueshu Luntan No.1, Amoy, 1958.
- Compton, C.J. "Lao Pronoun Usage as Reflected in Post-1975 Literature." In M. Ratliff and E. Schiller (eds.) *Papers from the First Annual Meeting of the Southeast Asian Linguistics Society 1991*. Arizona: Arizona University, (1992) : pp. 109-123.
- _____. "Choosing Lao Pronouns for Conversational Purposes : Negotiating and Establishing Relationships Verbally." In K.L. Adams and T.J. Hudak (eds.) *Papers from the Second Annual Meeting of the Southeast Asian Linguistics Society 1992*. Arizona: Arizona University, (1994) : pp. 135-146.
- Cushing, J. N. *Elementary Handbook of the Shan Language*. 2nd ed. Rangoon : American Baptist Mission Press, 1888.
- Dabai, Ni. "The Phenomenon of Mak Voiced Initials b- and d- and the Natural Compensatory Evolution of Language." *Minzu Yuwens* 5, 1984.
- _____. "The Jiamu [Ai-Cham] Language of Libo, Guizhou." *Zhongyang Minzu Xueyuan Xuebao* 9 (1986) : pp. 73-84.
- _____. "Yunnan White Gelao." In J.A. Edmondson (ed.) *Kadai : Discussions in Kadai and SE Asian linguistics*. University of Texas at Arlington, (1990) : pp. 57-60.
- Day, A.C. "The Syntax of Tho, a Tai Language of Vietnam." Ph.D. Thesis, London University, 1966.
- Day, Jean. "A Comparison of the Tones of White Tai and Tho." Saigon, SIL/UND, ms. 1962.
- Delancey, S. "Toward a History of Tai Classifier Systems." *Typological Studies in Language* 7 (1986) : 437-452.
- Dell, Francois. "Languages en Contact et Changements Phonétiques : Notes sur L'Histoire des Finales en Bu-Yi (Dioi)." *Bulletin de la Societe de Linguistique de Paris* 64,1 (1969) : pp. 184-220.
- Dewen, Wang. "A Comparative Study of Kam and Sui Initial Consonants." In Jerold A. Edmondson and David B. Solnit (eds.) *Comparative Kadai : Linguistic Studies Beyond Tai*. The Summer Institute of Linguistics (1988) : pp. 27-42.
- Doan Thien Thuat. "The Phonological System of Tai Nung." *Tim Hieu Ngon Ng'u Cai Dan Toc Thieu So O' Vietnam (Study of Minority Languages in Vietnam)* 1 (1972) :

pp. 71-104.

Don, B. and Brase, J. L. *English-Tai Dam Language Lessons*. (Ethnic Minorities of Southeast Asia, Book 26), 1977.

Don, B. et al. *Tai Dam-English English-Tai Dam Vocabulary Book*. Summer Institute of Linguistics, 1989.

Donaldson, Jean and Edmondson, Jerold A. "A Preliminary Examination of Tay Tac." In Jerold A. Edmondson and David B. Solnit (eds.) *Comparative Kadai : The Tai Branch*. The Summer Institute of Linguistics and The University of Texas, (1997) : pp. 235-266.

Eam-Eium, Chalong. "The Phonological Description of Phuan at Tambon Hat Siaw, Si Sat Chanalai District Sukhothai Province." M.A. Thesis, Mahidol University

Edmondson, Jerold A. "A Computer-Aided Acoustic Study of Tones and Initials in Kam, Lakkja and Hlai (Li)." Paper presented at the 38th Annual Meeting, Association for Asian Studies Chicago. 1986a.

_____. "A Study of Tones and Initials in Kam, Lakkja and Hlai." In C. J. Compton and Hartmann (eds.) *Tai Studies in Honor of the Sixth Cycle of William J. Gedney*. Northern Illinois University. 1986b.

_____. "Kam Tone Splits and the Variation of Breathiness." In Jerold A. Edmondson, Feagin and Muhlhauser (eds.) *Development and Diversity : Linguistic Variation across Time and Space*. In Chinese Translation 1987. *Dongyu de shengdiao fenliu he zuo huqi yin bianyi*. Minzu Yuwen Yanjiu 9 (1986c.) : pp. 119-130.

_____. "Kam Palatalized Stops." In Jerold A. Edmondson (ed.) *Kadai : Discussions in Kadai and SE Asian Linguistics*. Arlington : University of Texas (1989) : pp. 23-24.

_____. "Fusion and Diffusion in E." In Jerold A. Edmondson (ed.) *Kadai : Discussions in Kadai and SE Asian Linguistics*. Arlington : University of Texas (1990) : pp. 61-69.

Edmondson, Jerold A., & Quan, Yang. "Word-Initial Preconsonants and the History of Kam-Sui Resonant Initials and Tones." In Jerold A. Edmondson and David B. Solnit (eds.) *Comparative Kadai : Linguistic Studies Beyond Tai*. The Summer Institute of Linguistics (1988) : pp. 143-166.

_____. "The Kam in Ancient Times." In Arthur S. Abramson (ed.) *Southeast Asian Linguistic Studies in Honour of Vichin Panupong*. Bangkok : Chulalongkorn University Press, 1997 : pp. 325-336.

- Edmondson, Jerold A., and Solnit, David B. "Comparative Shan." In Jerold A. Edmondson and David B. Solnit (eds.) *Comparative Kadai : The Tai Branch*. The Summer Institute of Linguistics and The University of Texas (1997) : pp. 337-360.
- Edmondson, Jerry. "Notice of the Appearance of Zhang Jimin. 1993. Gelaoyu. Guiyang : Guizhou Minzu Chubanshe." In Jerold A. Edmondson (ed.) *Kadai : Discussions in Kadai And SE Asian Linguistics*. Alington : University of Texas (1994) : p. 21.
- Egerod, Soren. "Essentials of Shan Phonology and Script." *Bulletin of the Institute of History and Philology, Academua Sinica* 29 (1957) : pp. 121-129.
- _____. "Essentials of Khun Phonology and Script." *Acta Orientalia*, 24, (1959) : pp. 123-46.
- Feng, Wei, and Edmondson, Jerold A. "The Tonal Cylinder in Sanfang Zhuang." In Jerold A. Edmondson and David B. Solnit (eds.) *Comparative Kadai : The Tai Branch*. The Summer Institute of Linguistics and The University of Texas (1997) : pp. 35-56.
- Fippinger, J. and Fippinger, D. "Black Tai Phonemes, with Reference to White Tai." *Anthropological Linguistics*, 12, (1970) : pp. 83-97.
- _____. *Black Tai Reading Primer Book 1*. Manila : Summer Institute of Linguistics, 1976.
- Freiberger, N.E. "Clause and Sentence in Nung : A Thai Language of Vietnam." M.A. Thesis, University of New York at Buffalo, 1970.
- _____. "Nung Clauses." Unpublished Ms. SIL, Manila, n.d.
- Fu, Mou-chi, et al. *The Phonetic System of Yun Ching Hung in Si Shang Pan Na in Yu Nan Province*. 1956. (In Chinese)
- Gandour, J. T. "Evidence from Lue for Contour Tone Features." *Pasaa* 2,2 (1975) : pp. 39-52.
- Gedney, William J. "A Comparative Sketch of White, Black and Red Tai." *Social Science Review* 1 (1964) : pp. 1-47.
- _____. Review of *From Ancient Thai to Modern Dialects* by Marvin Brown. *The Social Science Review* 3,2 (1965a) : pp.107-112.
- _____. "Saek, a Displaced Northern Tai Language." Paper presented at Winter Meeting of the Linguistic Society of America, 1965b.
- _____. "Yay, a Northern Tai Language in North Vietnam." *Indo-Pacific Linguistics Studies* 1 (1965c) : pp. 180-193.
- _____. "The Saek Language of Nakhon Phanom Province." *Journal of Siam Society* 68,1 (1970) : pp. 67-87.

- _____. "A Checklist for Determining Tones in Tai dialects." *Studies in Linguistics in Honor of George L. Trager*. The Hague : Mouton, 1972.
- _____. "Sack Final-I : Archaism or Innovation?" Paper Presented at the 9th International Conference on Sino-Tibetan Languages and Linguistics, Copenhagen, 1976a.
- _____. "Notes on Tai Nuea." In T.W. Gething, J.G. Harris and Pranee Kullavanijaya (eds.) *Tai Linguistics in Honor of Fang-Kuei Li*. (1976b) : pp. 62-102.
- _____. "The Twelve Year Names in Sack." A paper delivered at the 15th International Conference on Sino-Tibetan Languages and Literature, Peking, 1982.
- _____. "Confronting the Unknown : Tonal Splits and the Genealogy of Tai-Kadai." In G. Thurgood, J.A. Matisoff and D. Bradley (eds.) *Linguistics of the Sino-Tibetan Area : The State of the Art*. Pacific Linguistics Series C, 87. Canberra, 1985 : pp. 116-124.
- Gething, Thomas W. "Notes on Lao Personal Pronouns." In Thomas W. Gething, Jimmy G. Harris and Pranee Kullavanijaya (eds.) *Tai Linguistics in Honour of Fang-Kuei Li*. Bangkok: Chulalongkorn university Press. (1976) : pp. 103-112.
- Grima, John A. "The Li Languages of Hainan and Proto-Austronesian." Paper presented at the 8th International Conference on Sino-Tibetan Languages and Linguistics (1975).
- Grierson, George Abraham. "Notes on Ahom." *Zeitschrift der Deutschen Morgenlandischen Gesellschaft* 56 (1902) : pp. 1-59.
- Guogiao, Zheng. "The Influences of Han on the Mulam Language." In Jerold A. Edmondson and David B. Solnit (eds.) *Comparative Kadai : Linguistic Studies Beyond Tai*. The Summer Institute of Linguistics (1988) : pp. 167-178.
- Haas, Mary Rosamond. "The Tones of Four Tai Dialects." *Bulletin of the Institute of History and Philology, Academia Sinica* 29 (1958) : pp. 817-26. (On Siamese and dialects of Nakhon Si Thammarat, Roi-Et, and Chiang Mai).
- Hamp, Eric P. "Jui Syllabics." *Bulletin of the Institute of History and Philology, Academia Sinica* 29,1 (1957) : pp. 323-326.
- Hanna, B. "Phonology of Lue of Nam Waen Village." 1984. (manuscript).
- Hanna, William. "Negated Adverbials in Tai Lue of Northern Thailand." *Language and Culture* 1,1 : pp. 81-93.
- Hansell, Mark. "The Relation of Be to Tai : Evidence from Tones and Initials." In Jerold A. Edmondson and David B. Solnit (eds.) *Comparative Kadai : Linguistic Studies beyond Tai*. Arlington : Summer Institute of Linguistics and The University of Texas at Arlington Publications in Linguistics (1988) : pp. 239-288.

- Hants, Marry E. "Cases and Clauses in Laos." In Nguyen, Dang Lien (ed.) *Southeast Asian Linguistics Studies Vol. 4. Pacific Linguistics Series C-No.49.* Canberra : The Australian National University, 1979 : pp. 77-88.
- Harris, J.G. "Notes on Khamti Shan." In T.W. Gething, J.G. Harris and Pranee Kullavanijaya (eds.) *Tai Linguistics in Honor of Fang-Kuei Li.* Bangkok : Chulalongkorn University Press. (1976) : pp. 113-141.
- Harris, Jimmy G., and Bachman, L.F. "The Perception of Some Tai Consonant Sounds by Native Speakers of Siamese." *Pasaa* 6,1&2 (1976) : pp. 176-185.
- Harris Jimmy G., and Noss, Richard B. *Tai Phonetics and Phonology.* Bangkok: CIEL, 1972.
- Hartmann, John. F. "Syllabic m in Tai-Lue and Neighbouring Dialects." Paper presented at the 7th International Conference on Sino-Tibetan Languages and Linguistics, Georgia State University, 1974.
- _____. "The Waxing and Waning of Vowel Length in Tai Dialects." In Thomas Gething, Jimmy G. Harris and Pranee Kullavanijaya (eds.) *Tai Linguistics: In Honor of Fang-Kuei Li.* Bangkok : Chulalongkorn University Press, 1976 : pp. 142-159.
- _____. Hartmann, J.F. "Comparative Aspects of Lue Syntax." In Nguyen Day Liem (ed.) *Southeast Asian Linguistic Studies Vol 4.* Canberra : The Australian National University, 1979 : pp. 1-15.
- _____. "การกำหนดอายุตัวอักษรไทยขาวและไทยดำ." *รวมบทความประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 9* (1987) : หน้า 121-138
- _____. "Pronominal Strategies in Tai Dam Poetic Discourse." In K.L. Adams and T.J. Hudak (eds.) *Papers from the Second Annual Meeting of the Southeast Asian Linguistics Society 1992.* Arizona: Arizona University, (1994) : pp. 197-199.
- _____. "Transmutation in a Multicultural World : A Comparative Study of Old Lao and Tai Dam Manuscript Versions of the Tale of Prince Theung or Temg." *Proceedings of the International Conference on Tai Languages & Cultures, In Honor of the Sixth Cycle of Her Royal Highness Princess Galyani Vadhana.* Bangkok : Thammasat University (1995): pp. 73-102.
- Hashimoto, Mantaro J. *The Be Language : A Classified Lexicon of Its Limkow Dialect.* Institute for the Study of Languages and Cultures of Asia and Africa, Tokyo, 1980.
- _____. "The Interaction of Segments and Tones in the Language." In G. Thurgood, J.A. Matisoff, and D. Bradley (eds.) *Linguistics of the Sino-Tibetan Area : The State of the Art.* Pacific Linguistics Series C. 87. Canberra, 1985 : pp. 90-93.

- Haudricourt, A. G. "Les Sek de la Province de Cammon (Laos) Migration Thai ou Deportation Chinoise?" *Journal Asiatique* 24,6 (1958): pp. 107-108.
- _____. "La Langue Sek." In *Proceeding of the International Congress of Orientalists Moscow, 1963*.
- _____. "La Langue Lakkia." *Bulletin de la Societe de Linguistique de Paris* 62 (1967): pp. 165-182.
- _____. "La Tonologie du Sek." *Bulletin de la Societe de Linguistique de Paris* 71 (1976): pp. 299-304.
- Henderson, Eugenie J.A. "Prosodies in Siamese: A Study in Synthesis." *Asia Major* 1: New Series (1949): pp. 189-215.
- _____. "The Phonology of Loan-Words in Some South East Asian Languages." *Transactions of the Philological Society* (1951): pp. 132-58.
- _____. "Grammar and Tone in South East Asian Languages." *Language*, 16:1-2 (1976): pp. 171-178.
- Hidalgo, Cesar A. "On Morphological and Syntactic Relations in a Southeast Asian Language." In Nguyen, Dang Lien (ed.) *Southeast Asian Linguistics Studies Vol. 4. Pacific Linguistics Series C-No.31*. Canberra: The Australian National University, 1974: pp. 25-40.
- Hoang, Le. "Some Ideas on the Standard Phonology of Tai Nung." *Viet Nam Doc Lap (Independent Vietnam)*, Hanoi, 1970.
- Huebner, T. G. "Another Look at Sandhi in Tai Lue." *Pasaa* 6,1-2 (1976): pp. 225-234.
- Hudak, T.J. "Introduction." In T.J. Hudak (ed.) *William J. Gedney's the Sack Language: Glossary, Texts and Translations*. Michigan Papers on South and Southeast Asia, Center for South and Southeast Asian Studies, The University of Michigan, Number 41, (1993): pp. xi-xliv.
- Jagacinaki, Ngampit. "Tai Lue of Xishuangbanna in China's Yunnan Province: Description and a Study of the OV Order in the ?au Construction." Ph.D. Dissertation. The Ohio State University, 1987.
- Jan, Wang, and Guogiao, Zheng. *An Outline Grammar of Mulao*. National Thai Studies Centre, The Australian National University, Canberra, 1993.
- Jimin, Zhang. "The Relationship between Ayu and Gelao." In Jerold A. Edmondson (ed.) *Kadai: Discussions in Kadai and SE Asian Linguistics*. Arlington: University of Texas (1994): pp.1-11.
- _____. "The Relationship between Qau (Yi) and Gelao of Guizhou Province." In Jerold A. Edmondson (ed.) *Kadai: Discussions in Kadai and SE Asian Linguistics*.

- Arlington : University of Texas (1994) : pp. 13-20.
- Jodking, W. "Some Characteristics of the Yo Language at Sakon Nakhon." M.A. Thesis, Mahidol University, 1980.
- Jones, Daniel L. "Specimen of Shan in Phonetic Script." *Le Maitre Phonetique*, (1942) : 6.
- Jones, R.B. "Classifier Constructions in southeast Asia." *Journal of the American Oriental Society* 90. (1970) : pp. 111-120.
- _____. "Tone Shift in Tai dialects." In Thomas W. Gething, Jimmy G. Harris and Pranee Kullavanijaya (eds.) *Tai Linguistics: In Honor of Fang-Kuei Li*. Bangkok: Chulalongkorn University Press, 1976 : pp. 171-178.
- Junru, Zhang. "The Pubiao Language." In J.A. Edmondson (ed.) *Kadai : discussions in Kadai and SE Asian linguistics*. University of Texas at Arlington (1990) : pp. 23-33.
- "Khamti" Anonymous. Undated. (Memorandum)
- Khanittanan, W.W. "The Influence of Siamese on Five Lao Dialects." Ph.D. Dissertation, University of Michigan, Ann Arbor, 1973.
- _____. "Saek Revisited." In T.W. Gething and Nguyen Dang Lien (eds.) *Papers in South-East Asian Linguistics No. 6 : Tai studies in Honour of William J. Gedney*. Canberra : The Australian National University 1975 : pp. 109-117.
- Kullavanijaya, Pranee. "Village Names in Guangxi Province and the Northeastern Part of Thailand." In Pranee Kullavanijaya, Amara Prasithrathsint, and Suvanna Kriengkraipetch (eds.) *Collection of Papers on the Relationship between the Zhuang and the Thai*. Bangkok: Chulalongkorn University, (1996) : pp. 120-134.
- _____. "Village Names in Guangxi Province and Northeastern Thailand." In J.A. Edmondson & D.B. Solnit (eds.) *Comparative Kadai : the Tai Branch*. Summer Institute of Linguistics and The University of Texas at Arlington, (1997) : pp. 97-105.
- L. Tongkam, Theraphan. "A Note on the Meaning and the Origin of the Word จังหวะ /təaŋ-wa?/ 'Rhythm'." *Pasaa* 2 (1975) Bangkok : CIEL : pp. 143-146.
- _____. "Rhythm in Thai from another View Point." *Pasaa*. 6,1&2 (1976a) Bangkok: CIEL : pp. 144-158.
- _____. "The Saek Language of Ban Ba Wa : Some Phonetic Notes." *Journal for the Seminar on Genetic Relationship, Diffusion and Typological Similarities of the East and Southeast Asian Languages*. Japan, 1976b : pp. 398-409.
- _____. "A Preliminary Reconstruction of Proto-Lakkja (Cha Shan Yao)." *Mon-Khmer Studies* 20 (1990) : pp. 57-89.
- _____. "Implications of the Retention of Proto-Voiced Plosives and Fricatives in the Dai Tho Language of Yunnan Province for a Theory of Tonal Development and

- Tai Language Classification." In Jerold A. Edmondson and David B. Solnit (eds.) *Comparative Kadai : The Tai Branch*. The Summer Institute of Linguistics and The University of Texas (1997) : pp. 191-220.
- L. Thongkum, Theraphan et al (eds.) *Studies in Tai and Mon-Khmer Phonetics and Phonology*. Bangkok : Chulalongkorn University Press, 1979.
- Lamchiagdase, Nanthariya. "The Phonology of Lue in Lampang Province." M.A Thesis. Mahidol University, 1984.
- Li, Fang-Kuei. "Notes on The Mak Language." Institute of History and Philology Monograph Series A, 20. Shanghai : Academia Sinica. Also available as 1947, Institute of History and Philology, Monograph Series A, 19: Taipei : Academia Sinica, 1943.
- _____. "Language and Dialects." *Chinese Year Book* : 1938-1939 : pp. 45-51; 1944-1945 : pp. 132-3.
- _____. "Phonology of the Tai Dialect of Wu-Ming." *Bulletin of the Institute of History and Philology, Academia Sinica* 12 (1947) : pp. 293-303.
- _____. "The Distribution of Initials and Tones in the Sui Language." *Language*, 24 (1948) : pp. 160-167.
- _____. "Tones in the Timing System of the Sui Language." *Word* 5(1949) : pp. 262-267.
- _____. "Consonant Clusters in Tai." *Language*, 30 (1954) : pp. 368-379.
- _____. "The Jui Dialect of Poai : Phonology." *Bulletin of the Institute of History and Philology, Academia Sinica* 28,2 (1957) : pp. 551-556.
- _____. "The Jui Dialect of Poai and the Northern Tai." *Bulletin of the Institute of History and Philology, Academia Sinica* 29,1 (1957) : pp. 315-322.
- _____. "Initials and Tonal Development in Tai Dialects." *Bulletin of the Institute of History and Philology, Academia Sinica* 34 (1962) : pp. 31-36.
- _____. "The Phonemic System of the Tai Lu Language." *Bulletin of the Institute of History and Philology, Academia Sinica* 35 (1964) : pp. 7-14.
- _____. "The Tai and Kam-Sui Languages." *Lingua* 14 (1965) : pp. 148-179.
- _____. "Introduction and Phonology Bulletin of the Institute of History and Philology" 36 (1966a) : 2 : pp. 419-426. Taipei : Academia Sinica .
- _____. "The Relationship between Tones and Initials in Tai." In Norman Zide (ed.) *Studies in Comparative Austroasiatic Linguistics*. The Hague: Mouton, 1966b : pp. 82-88.
- _____. "Tai Languages." *The New Encyclopedia Britannica* 17, 1975 : pp. 989-992.
- Li, Zhaoxiang. "The Corresponding Rules of the Tones and Finals among Modern Kam-Dai Languages." *Minzu Yuwen* 4 (1982) : pp. 48-58.

- _____. "An Analysis of the Corresponding Relationship of the Tones between Kam Language and Lao Writing." *Minzu Yuwen* 1 (1985) : pp. 29-32.
- _____. "A Comparative Study on the Initial Consonants between Kam and Lao Languages." *Minzu Yuwen* 2 (1986) : pp. 34-44.
- _____. "On the Simple Vowels in Proto-Kam-Tai Language." Twentieth International Conference on Sino-Tibetan Languages and Linguistics, 1987.
- Liang, Min. "A Brief Description of Dong [Kam]." Beijing : Minorities Publishing House, 1980a
- _____. "A Sketch of the Kam Language." Beijing Nationalities Press, 1980b.
- _____. "A Sketch of the Maonan Language." Beijing Nationalities Press, 1980c
- _____. "The Buyang Language." In Jerold A. Edmondson (ed.) *Kadai : Discussions in Kadai and SE Asian Linguistics*. Arlington : University of Texas (1990a) : pp. 13-21.
- _____. "The Lachi Language." In Jerold A. Edmondson (ed.) *Kadai : Discussions in Kadai and SE Asian Linguistics*. Arlington : University of Texas (1990b) : pp. 35-44.
- _____. "On the Affiliation of the Ge-yan Branch of Kadai." In Jerold A. Edmondson(ed.) *Kadai : Discussions in Kadai and SE Asian Linguistics*. Arlington : University of Texas (1990) : pp. 57-60.
- Liang, Min and Junru, Zhang. "On the Genesis and Development of Voiceless Aspirated Initial Stops in the Kam-Tai Languages." In *Current Issues in Sino-Tibetan Linguistics*, 1994 : pp. 935-941.
- Luong, Hoang. "A Glimpse at the Kadai Ethnic Communities of Vietnam : An Anthropological Study." In Jerold A. Edmondson(ed.) *Kadai : Discussions in Kadai and SE Asian Linguistics*. Arlington : University of Texas (1994) : pp. 41-57.
- Maneepong, Orapin. "A Comparative Phonological Study of Lao Song in Petchaburi and Nakhorn Pathom Provinces." M.A. Thesis. Mahidol University, 1987.
- Matisoff, J.A. "Proto-Hlai Initials and Tones : A First Approximation." Paper prepared for Austro-Tai Workshop, 19th Sino-Tibetan Conference, Ohio State University, September 11, 1986.
- Meizhen, Luo. "The Original Cultural Relationship Between Tai and Thai-According to the Study of Their Languages." *Proceedings of the 4th International Conference on Thai Studies*, Vol. III. Institute of Southeast Asian Studies Kunming, China (1990) : pp. 19-27.
- Mikami, N. "On the Phonological Correspondence of Phuthai and Standard Thai." In *Reports of the Institute of Cultural and Linguistic Studies*, No.14(1982) pp. 229-252. Tokyo : Keio University.

- Miller, Roy Andrew. "Phonology of the Thai Dialect of Nakhonsithammarat." *Orbis* 5 (1956) : pp. 250-8.
- Nakaeo, Preeya. "Central Thai and Northern Thai : Linguistic and Attitudinal Study." Ph.D.Dissertation, University of Texas at Austin, 1989.
- Natboon, Rachadaporn. "Codeswitching in Northern Thai (Chiang Mai Province)." M.A. Thesis, Mahidol University, 1993.
- Nguyen, Dang Liem. "Clauses and Cases in English and Southeast Asian Languages (Burmese, Cambodian, Cantonese, Lao, Thai and Vietnamese) in Contrast." *Southeast Asian Linguistics Series C. -No. 31.* Canberra : The Australian National University, 1974 : pp. 129-155.
- Osatananda, Varisa. "Acoustic Measurement of Three Tones in Vientian Lao." *Proceedings of the International Conference on Tai Languages & Cultures, in Honor of the Sixth Cycle of Her Royal Highness Princess Galyani Vadhana.* Bangkok : Thammasat University (1995) : pp. 73-102.
- _____. "Tone in Vientiane Lao." Ph.D. Dissertation. The University of Hawaii, 1997.
- Ostapirat, Weera. "Proto-Hlai Vowel System." M.A. Thesis. Mahidol University, 1993.
- _____. "Speculations on Proto Kam-Sui Breathy Sounds." In Jerold A. Edmondson(ed.) *Kadai : Discussion in Kadai and SE Asian Linguistics.* Arlington : University of Texas (1994a) : pp. 79-87.
- _____. "Two Series of Proto Kam-Sui Preglottalized Nasals." In Jerold A. Edmondson(ed.) *Kadai : Discussion in Kadai and SE Asian Linguistics.* Arlington : University of Texas (1994b) : pp. 89-92.
- Oshika, Beatrice T. "The Kam-Sui-Mak and Northern Tai Languages." In T.W. Gething and Nguyen Dang Liem (eds.) *Tai Studies in Honor of William J. Gedney (Papers in South-East Asian Linguistics No.6. Pacific Linguistics Series A 52* (1979): pp. 125-141. Canberra : Australian National University.
- Ouyang, Jeuya. "The Position of the Li (Hlai) Language in the Zhuang-Dong Language Family." Paper presented at the 15th International Conference on Sino-Tibetan Languages and Linguistics, 1982.
- Ouyang, Jeuya, and Zheng, Yiqing. "Research and Survey of the Hlai languages." Beijing : China Social Sciences press, 1983.
- _____. "Research and Survey of the Li languages." Beijing : China Social Sciences Press, 1983.
- Palikupt, Deeyoo. "Central Thai and Northeastern Thai : A Linguistic and Attitudinal Study." Ph.D.Dissertation, University of Texas at Austin, 1983.

- Pantupong, Woranut. "Some Phonetic Notes on Thai Yuan." *Pasaa* 6 (1976): 1,2. Bangkok: CIEL : pp. 126-143.
- Pengsombat, Suree. "A Study of Pronominal Usage in Spoken Tai Song." M.A. Thesis, Mahidol University, 1990.
- Petsuk, Rasi. "General Characteristics of the Khun Language." M.A. Thesis, Mahidol University, 1978.
- Pimpa, Wirat. "A Tonal Comparison of Northeastern Thai Dialects in Khon Kaen Province." M.A. Thesis, Mahidol University, 1986.
- Ploykaew, Pomsawan. "The Phonological Description of Lue in Chiangrai Province." M.A. Thesis, Mahidol University, 1985.
- Poo-Israkij, Orawan. "The Phonology of Tai Yai at Amphoe Mae La Noi, Mae Hong Son Province." M.A. Thesis, Mahidol University, 1985.
- Prasithrathsint, Amara. "A Comparative Study of the Thai and Zhuang Kinship System." In Pranee Kullavanijaya, Amara Prasithrathsint, and Suvanna Kriengkraipetch (eds.) *Collection of Papers on the Relationship between the Zhuang and the Thai*. Bangkok: Chulalongkorn University, (1996a) : pp. 12-31.
- _____. "Zhuang and Thai Color Terminologies." In Pranee Kullavanijaya, Amara Prasithrathsint, and Suvanna Kriengkraipetch (eds.) *Collection of Papers on the Relationship between the Zhuang and the Thai*. Bangkok: Chulalongkorn University, (1996b) : pp. 32-56.
- _____. "Grey/Brown as a Category in the Universal Scale of Color Evolution." In Pranee Kullavanijaya, Amara Prasithrathsint, and Suvanna Kriengkraipetch (eds.) *Collection of Papers on the Relationship between the Zhuang and the Thai*. Bangkok: Chulalongkorn University, (1996c) : pp. 57-77.
- Punthong, Gunyarat. "An Analysis of Lexical Change among Three Generations in Kam Muang Dialect." M.A. Thesis, Mahidol University, 1979.
- Qixu, Pan. "The Historical and Cultural Relations between the Zhuang, the Lao and the Thai in the Light of Linguistics." *Proceedings of the 4th International Conference on Thai Studies*, Vol. III. Institute of Southeast Asian Studies Kunming, China (1990) : pp. 28-38.
- Quan, Yang. "Developmental Tendencies in Kam Phonology." In Jerold A. Edmondson and David B. Solnit (eds.) *Comparative Kadai : Linguistic Studies Beyond Tai*. The Summer Institute of Linguistics, (1988) : pp. 27-42.
- Roffe, G. E. "Rhyme, Reduplication, ect. in Lao." In Jimmy G. Harris and James R. Chamberlain(eds.) *Studies in Tai Linguistics : In Honor of William J. Gedney*. Bangkok : CIEL, 1975 : pp. 281-325.

- Ryuichi, Kosaka. "A Phonology of the Bu Dai (Thu Lao) Language." *Journal of Asian and African Studies* 53. Institute for the Study of Languages and Cultures of Asia and Africa (1997) : pp. 137-153.
- Saul, Janice E. "Classifier in Nung." *Lingua* 13 (1965) : pp. 278-290.
- Saul, Janice E., Nancy Freiburger Wilson, and Thomas David. *Nung Grammar*. Arlington, Texas : Summer Institute of Linguistics, 1980.
- Scoval, Thomas. "Some Observations on Restricted Intensifiers in Northern Thai." In T.W. Gething and Nguyen Dang Liem (eds.) *Tai studies in Honor of William J. Gedney (Papers in South-East Asian Linguistics No.6. Pacific Linguistics Series A 52* (1979): pp. 85-95. Canberra : Australian National University.
- Shaomian, Lin. "Questions Concerning the Affiliation of the Lachi." In Jerold A. Edmonson (ed.) *Kadai : Discussion in Kadai And SE Asian Linguistics*. Arlington : University of Texas (1994) : pp. 59-78.
- Shi, Lin . "Sound Change and Tone Sandhi Phenomena in the Kam Language." *Minzu Yuyan* 5 (1983) : pp. 44-47.
- Snyder, Wil C., and Tianqiao, Lu. "Wuming Zhuang Tone Sandhi : A Phonological, Syntactic and Lexical Investigation." In Jerold A. Edmondson and David B. Solnit (eds.) *Comparative Kadai : The Tai Branch*. The summer Institute of Linguistics and The University of Texas (1997) : pp. 107-140. .
- Solnit, David B. "The Position of Lakkia within Kadai." In Jerold A. Edmondson and David B. Solnit(eds.) *Comparative Kadai : Linguistic Studies beyond Tai*. Arlington : Summer Institute of Linguistics and The University of Texas at Arlington Publications in Linguistics (1988) : pp. 219-238.
- _____. "The Nasal and Fricative Initials of the Li Languages : A New Type of Conditioning for Tonal Partition?" Paper presented at the 15th International Conference on Sino-Tibetan Languages and Linguistics, Beijing, August, 1982.
- Srisukkho-Hook, Saowarak. "Using Authentic Script to Teach Thai." *Proceedings of the International Conference on Tai Languages & Cultures, In Honor of the Sixth Cycle of Her Royal Highness Princess Galyani Vadhana*. Bangkok : Thammasat University (1995) : pp. 176-188.
- Strecker, David. "Gedney's Puzzle in Kam-Sui." In Jerold A. Edmondson and David B. Solnit (eds.) *Comparative Kadai : Linguistic Studies Beyond Tai*. The Summer Institute of Linguistics (1988) : pp. 107-128.
- Sungkep, Tanakorn. "A Phonological Study of Lao Ngao with Comparisons to Five Tai Dialects." M.A. Thesis, Mahidol University, 1983.

- Taengko, Jiraphon. "A Tonal Comparison of Tai Dialects in Loei Province." M.A. Thesis, Mahidol University, 1987.
- Tanlaput, Anirut. "Tonal Variation of Lampang Kham Muang." M.A. Thesis, Mahidol University, 1988.
- Thongphiew, Urirat. "A Phonological Comparison of Roi-et Thai and Vientiane Lao." M.A. Thesis, Mahidol University, 1989.
- Tisapong, Areeluck. "A Phonological Description of the Kaloeng Language of Ban Dong Ma Fai, Sakon-Nakhorn." M.A. Thesis, Mahidol University, 1985.
- Tingsabadh, Kalaya. "A Phonetic Description of Tai Nong." *Pasaa* 6 :1&2 (1976). Bangkok:CIEL : pp. 159-175.
- Toan, Vuong. "On the Common Elements Originated from Chinese in Vietnamese and Tay-Nung Language." In *Current issues in Sino-Tibetan Linguistics*. (1994) : pp. 970-976.
- Van Ma, Hoang. "The Sound System of the Tay language of Cao Bang Province, Vietnam." In Jerold A. Edmondson and David B. Solnit (eds.) *Comparative Kadai : The Tai Branch*. The Summer Institute of Linguistics and The University of Texas (1997) : pp.221-233.
- Wang, Jun. "Sketches of Kam-Tai Languages." Beijing : Minorities Publishing House, 1984.
- _____. "A Brief Description of the Zhuang-Dong Languages". Beijing : Minorities Publishing House, 1984.
- Wang, Jun, and Zheng, Guoqiao. "A Brief Description of the Mulao [=Mulam] Language." Beijing : Minorities Publishing House, 1980.
- Wang, Stephen S. "Phonology of Chinese Loanwords in a Northern Tai Dialect." Unpublished Ph.D. Dissertation, University of Washington, 1966.
- Wansom, Khanitha. "A Study of Final Particles in Sisaket Dialect." M.A. Thesis, Mahidol University, 1981.
- Wei, Wang. "The Sound System of the Bouyei Language and Its Special Features." In Jerold A. Edmondson and David B. Solnit (eds.) *Comparative Kadai : The Tai Branch*. The Summer Institute of Linguistics and The University of Texas (1997) : pp. 147-160.
- Weidert, Alfons. *Tai-Khamti Phonology and Vocabulary*. Wiesbaden : Franz Steiner Verlag , 1977.
- _____. "Die Rekonstruktion des Tonsystems des Ahom." *Zeitschrift der Deutschen Morgenlandischen Gesellschaft* 129 (1979) : pp. 321-334.
- Williams, Gwyn. "Linguistic Variation in Tai-Lue." M.A. Thesis, University of Auckland, 1986.
- _____. "Tonal Variation in Lue and Yong of Northern Thailand." *วารสารภาษาและภาษาศาสตร์* ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2532) : หน้า 59-85.
- Wright, Pamela Su. "A Lao Grammar for Language Learners." *วารสารภาษาและภาษาศาสตร์ ฉบับพิเศษ* ปีที่ 13-(ธันวาคม 2537).

